

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TV DİZİSİ KULLANMANIN
ATASÖZÜ VE DEYİM ÖĞRETMEDEKİ ETKİSİ
(ASLAN AİLEM TV DİZİSİ ÖRNEĞİ)**

YAHYA SEZEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türkçe EĞitimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. ÖĞr. Üyesi Salih GÜLERER

Uşak

Uşak Üniversitesi Lisansüstü EĞitim Enstitüsü

Haziran, 2020

ÖZET

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TV DİZİSİ KULLANMANIN ATASÖZÜ VE DEYİM ÖĞRETMEDEKİ ETKİSİ (ASLAN AİLEM TV DİZİSİ ÖRNEĞİ)

YAHYA SEZEN

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü, 2020

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLERER

Bu araştırmanın amacı yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel materyal olarak TV dizisi kullananın atasözü ve deyim öğretmedeki etkisini görmektir. “Aslan Ailem” dizisinin ilk 4 bölümünde geçen 20 deyim ve 5 atasözü öğretilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırmasıdır. Çalışma grubunu Uşak Üniversitesi TÖMER’de 2018-2019 yılında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 seviyesinde 24 öğrenci oluşturmuştur. Uygulama 6 gün sürmüştür. Uygulamalar öncesinde öğretilecek deyim ve atasözleriyle ilgili öğrencilere ön bilgi değerlendirmesi yapılmıştır. Uygulamalar esnasında etkinlik desteğiyle atasözü ve deyim öğretim çalışmaları yapılmıştır. 2., 3., ve 4. gün yeni deyim atasözleri öğretimi çalışmalarına geçmeden tekrar çalışması gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar sonunda da öğretilen atasözleri ve deyimleri ile ilgili son test değerlendirmesi yapılmıştır. Ön bilgi ve son test değerlendirme sonuçları karşılaştırıldığında ve uygulama esnasındaki gözlemlere göre çalışmanın sonucunda ders ortamında görsel ve işitsel materyal olarak TV dizisi kullanmanın atasözü ve deyim öğretiminde etkili olduğu ve olumlu sonuçlar verdiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Dil Edinimi, Görsel ve İşitsel Materyal, TV Dizisi, Atasözü ve Deyimler*

ABSTRACT**THE EFFECT OF THE USE OF TV SERIES WHILE TEACHING PROVERB
AND IDIOM IN TURKISH TEACHING AS A FOREIGN LANGUAGE
THE SAMPLE OF TV SERIES “ASLAN AİLEM”**

YAHYA SEZEN

Department of Turkish Education

Uşak University Postgraduate Education Institute, 2020

Advisor: Asst. Prof. Salih GÜLERER

The aim of this study is to see the effect of using TV series as a visual and audio material in teaching Turkish to foreigners in teaching proverbs and idioms. In the first 4 episodes of the “Aslan Ailem” series, 20 idioms and 5 proverbs were tried to be taught. The model of the research is action research, which is one of the qualitative research methods. The universe of the study was 24 students at the level of B2, who were learning Turkish as a foreign language in 2018-2019 at TOMER at Uşak University. The application lasted 6 days. Preliminary information evaluation was done to the students about the idioms and proverbs to be taught before the applications. During the applications, proverb and idiom teaching studies were carried out with the support of activity. On the 2nd, 3rd, and 4th days, repeat study was carried out before moving on to teaching new idioms proverbs teaching. At the end of the applications, a post-test evaluation was made regarding the proverbs and idioms taught. When the preliminary information and post-test evaluation results were compared and according to the observations during the application, it was revealed that using TV series as visual and auditory material in the course environment was effective and gave positive results in the proverbial and idiom teaching.

Keywords: *Language Acquisition, Audiovisual Material, TV Series, Proverbs and Idioms*

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde çok değerli fikir ve önerilerini benden esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Salih GÜLERER' e en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans' a devam etmem yönünde bana destek ve teşviklerini esirgemeyen Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans hocalarıma şükranlarımı sunuyorum. Göstermiş oldukları hassasiyetten dolayı çalışmakta olduğum Hasan Zeki Boz Anadolu Lisesi idaresine, çalışma yaptığım Uşak Üniversitesi TÖMER'de çalışan okutman hocalarıma ve ayrıca sabır, özveri ve vermiş olduğu teknik destekten dolayı eşime de teşekkürü bir borç biliyorum.

Yahya SEZEN

ÖZGEÇMİŞ

Yahya SEZEN

Doğum Yılı : 12.01.1979

Doğum Yeri : Gediz / KÜTAHYA

Yabancı Dil : İngilizce

Mail Adresi : yhysezen@gmail.com

Meslek : Öğretmen

ÖĞRENİM DURUMU:

DERECE	ALAN	ÜNİVERSİTE	YIL
Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Anadolu Üniversiteleri	2013 - 2017
Yüksek Lisans	Türkçe Eğitimi	Uşak Üniversitesi	2017 - 2020

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	v
ÖN SÖZ.....	vi
ÖZGEÇMİŞ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
EKLER.....	x
KISALTMALAR.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii

1. BÖLÜM

1. Giriş	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı	2
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1. 5. Varsayımlar	4
1. 6. Sınırlılıklar	4
1. 7. Tanımlar	5

2. BÖLÜM

2. Kavramsal Çerçeve	6
2. 1. Dil.....	6
2. 2. Kültür	6
2.3. Dil Kültür İlişkisi	6
2.4. Yabancı Dil Öğretimi	7
2.5. Yabancı Dil Öğretiminde Yöntemler	7
2.6. Yabancı Dil Öğretiminde Öğretmenin Rolü	9
2.7. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi	10
2.8. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Atasözü ve Deyim Kullanımı ve Önemi.....	14

2. 9. Yabancı Dil Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımı.....	18
2.10. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dizi Filmlerin Kullanılması	19
2.11. İlgili Alanyazın	20

3. BÖLÜM

3. Yöntem	24
3. 1. Araştırmanın Modeli	24
3.1.1. Tanılama	24
3.1.2. Eylem Tanımlama Süreci	24
3.1.3. Çözümlerin Geliştirilmesi	25
3. 2. Çalışma Grubu	26
3. 3. Veri Toplama Araçları	27
3. 4. Veri Toplanma Süreci	28
3. 5. Verilerin Analizi	52

4. BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorumları	54
--------------------------------	----

5. BÖLÜM

5. Tartışmalar	61
----------------------	----

6. BÖLÜM

6. Sonuç ve Öneriler	65
----------------------------	----

KAYNAKÇA	68
----------------	----

EKLER

EK 1: Ön Bilgi Değerlendirme Soruları	75
EK 2: Son Test Değerlendirme Soruları	77
EK 3: Diziyile İlgili Görseller	81
EK 4: Aslan Ailem Dizisiyle İlgili Bilgiler	84
EK 5: Aslan Ailem Dizisiyle İlgili Karakterler.....	84

KISALTMALAR

TÖMER: Türk Dil Kurumu

D: Deyim

A: Atasözü

Ö: Öğrenci

TRT: Türkiye Radyo Televizyonu

TV: Televizyon

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubu	27
Tablo 2. 2. Uygulamadaki Deyim ve atasözleri.....	30
Tablo 3: 3. Uygulamadaki Deyim ve Atasözleri	35
Tablo 4: 4. Uygulama Çalışmasındaki Deyimler	40
Tablo 5: 5. Uygulama Çalışmasındaki Atasözü ve Deyimler	43
Tablo 6: 2. Uygulama Çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları	54
Tablo 7: 3. Uygulama Çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde % Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları.....	56
Tablo 8: 4. Uygulama Çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları.....	57
Tablo 9: 5. Uygulama Çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları	58
Tablo 10: Tüm Uygulama Çalışmalarında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Genel Ortalama Bulguları ve Yorumları.....	59

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Türkçenin yabancılara öğretimi gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Türkiye'nin Dünya'da daha da bilinen bir ülke olması, Türkiye'de yeni üniversitelerin açılması, verilen eğitimin kalitesinin yanında diğer Avrupa ülkelerine göre eğitimin ucuz olması gibi birçok nedenlerden ötürü Türkçeyi öğrenme merakı ve isteği giderek artmaktadır. Etrafımızda gelişen olayların sonucu olarak ticari amaçlı ülkemize yoğun göç yaşanmakta ve gelen insanlar kalıcı olmaktadır. Bu çerçevede pek çok üniversitede Türkçe öğretim merkezleri açılmıştır. Talep mümkün olduğunca hızlı bir şekilde giderilmeye çalışılmaktadır. Ancak bir takım sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunlar yer, öğretim elemanı, yöntem ve materyal sıkıntısıdır. Bu ihtiyacın giderilmesi gereklidir ancak profesyonel bir şekilde yapılması da bir hayli önemlidir. Özel bir ihtisas alanı olan yabancılara Türkçe öğretiminde, yetişmiş öğretim elemanı eksikliğinden ve yöntem sorununa (Memiş ve Erdem, 2013); bir öğretim felsefesi ve kuramsal çerçeveye sahip olması gerektiğine (Göçer ve Moğul, 2011) vurgu yapılmıştır. Ortak bir program olmadığına (Bakır, 2014), araç gereç yetersizliğine (Karababa, 2009); aynı zamanda dil ve kültür bilgisi öğretme becerisine sahip olunmasına (Çankal, 2012) yer verilmiştir. Araç gereçlerin öğrenci ihtiyacından uzak ve motive edici olmadığından (Arslan ve Gürsoy, 2008); kitaplardaki metinlerin gündelik hayatı yansıtmadığından (Durmuş, 2013); ders kitaplarında iyi hazırlanmış yazma etkinliklerinin olmayışından (Yılmaz, 2014) bahsedilmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde sahadaki öğretim elemanlarına yol göstermek, ışık tutmak ve bilinçlendirmek maksadıyla doğru yöntem ve diğer eksiklerin giderilmesi için bu alanda pek çok makale yazılmıştır. Bunun yanında yüksek lisans ve doktora çalışmaları da bulunmaktadır. Öğretim zemininde daha çok basılı metne dayalı materyaller üzerinden gidilmiştir. Bilgisayar destekli, görsel ve işitsel olarak sunulan materyallerle ve oyunlarla yapılan çok fazla çalışma yoktur. Yapılan çalışmaların katkısı büyük olsa da yeterli değildir. Sahada atasözü ve deyim öğretiminde yeterince zaman ve alan yaratılamamaktadır. Bu türden çalışmaların desteğiyle bu eksikliğin giderilmesine dönük olarak bir soluk olmuştur.

Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımı üzerine farkındalık oluşturmaya çalışan pek çok çalışmacı karşımıza çıkmaktadır. Bu gibi çalışmaların görsel işitsel materyaller kullanarak alana katkısı kaçınılmaz olarak büyük olmuştur. Alınan sonuçlara göre bu türden çalışmaların artırılması gerektiği daha önemli hale gelmiştir. Hem göze hem kulağa hitap eden materyaller kullanarak atasözü ve deyim öğretimi çalışmalarının artırılması gerektiği sınıf atmosferinin zenginleştirilmesi ve mecazi kavramlar açısından daha fazla alan yaratacağı için araştırmacılara teşvik edilmesi ehemmiyet arz etmektedir. Bir çalışmanın yapılacak diğer çalışmanın diğer çalışmaya sunacağı katkı önemsenmektedir. Onun için yapılacak her türlü katlı kartopu etkisi sunacağı için alanyazında ve saha büyük kazanımlar oluşturacaktır.

Türkçe öğrenen yabancılara atasözü ve deyimler karmaşık ve zor gelmektedir. Oysaki atasözü ve deyimler Türk dilinde vazgeçilmez dil ve kültür öğelerindedir. Ülkemize değişik nedenlerle gelen insanların topluma uyum sağlaması önemlidir. Bu insanlara dil ve kültür öğelerini öğretirken pek çok dil öğretme yönteminin ortaya çıktığı öğretim dünyasında hem pratik ve eğlenceli hem de zamandan kazanmak adına teknolojiye de faydalanmak önemlidir. Tam da bu noktada çalışmamızda yabancılara Türkçe öğretirken kendi kültürümüzü yansıttığımız düşündüğümüz dizi film kullanarak kültür aktarımının yanında 4 beceriyi de işin içine katarak öğrencilerin öğrenirken fazlasıyla zorlandığı fakat günlük hayatta fazlasıyla karşılarına çıkacak bir takım atasözü ve deyimleri öğretmeyi hedefledik.

1. 2. ÇALIŞMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı; yabancılara Türkçe öğretiminde dizi film kullanımının günlük hayatın vazgeçilmezi olan atasözü ve deyimlerin öğretilmesine katkısını tespit etmek ve aynı zamanda kültür aktarımına katkıda bulunmaktır. Bu çalışmada “Aslan Ailem” dizi filmi bolca deyim ve atasözü içerdiği için kültür aktarımı yönünden yararlı olacaktır. Çalışmada dizi film bölümler halinde incelenerek seviyeye uygun atasözü ve deyimler tespit edilip onlara uygun özgün etkinlikler tasarlanarak yabancıların Türkçe öğretimine katkısını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu sayede yabancılara Türkçe öğretiminde basılı metne dayalı materyal yerine görsel işitsel materyal olarak dizi film kullanımının atasözü ve deyim öğretimine katkısını ölçmektir.

1. 3. ALT PROBLEMLER

Aşağıdaki alt problemlere cevap aranacaktır.

1. Türkçe öğretiminde metne dayalı materyal yerine görsel materyal kullanımı öğrenmeyi etkilemekte midir?
2. Dizi kesitleri içerisinde farklı atasözü ve deyimlere rastlanmış mıdır?
3. Dizi kesitleri içerisinde Türk kültür unsurlarına rastlanmış mıdır?
4. Dizi kesitleri içerisinde atasözü ve deyimlerin geçtiği bölümlerde öğrencilerin bilmediği kelimelere rastlanmış mıdır?

1. 4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yabancılara Türkçe öğretiminin geçmişi ülkemizde üniversiteler bağlamında oldukça yenidir. 1984 yılında Ankara üniversitesi bünyesinde yabancılara Türkçe öğretim merkezi (TÖMER) ilk üniversite dil öğretim merkezidir. Yabancılara Türkçe öğretimi bir takım eksiklikler ve ihtiyaçları beraberinde getirmiştir. Bunlar öğretim materyali, doğru yöntem ve öğretici kadrosudur.

Yabancılara Türkçe öğretiminde basılı materyaller kadar görsel ve işitsel materyaller de önemlidir. Yabancılar için hazırlanan kitaplar sınırlı kalabilmektedir. Farklı araç ve gereçlerle dersin işlenişi daha verimli hale gelebilmektedir. Görsel ve işitsel materyal olarak dizi filmlerin kullanımı kültür aktarımı için de önemlidir. Orada öğrendiği dilin hem dil öğelerini hem de kültürünü tanımış olacaktır. Ders daha eğlenceli hale gelecektir. Atasözü ve deyimlerin bolca rastlandığı bir dizi film yapıtının öğrencilerin kendisine lazım olan bu yapıları daha kısa sürede öğrenmesini sağlayacaktır. O dilin kültürüne olan ilgiyi de artıracaktır. İşitsel görsel materyallerle sunulan sahnelerdeki diyalog veya konuşmanın bütününden, konuşmanın içinde geçen atasözü ve deyimlerin eş anlamı olabileceği öğrencinin tanıdığı bir kelimedenden ve atasözü ve deyimini anlatan küçük bir resimden yola çıkarak bir dilde mecazi kavramların veya atasözü ve deyimlerin öğretilmesinin önemi büyüktür. Bir atasözü veya deyimini söylerken içinde bulunduğu cümleden yola çıkarak karşı tarafa doğru mesajın verilmesi için de önemlidir. Kişinin içinde bulunduğu ruh hali, sergilediği

jest ve mimikler ve beden dili öğretimi daha da kolaylaştıracaktır. Görsel ve işitsel öğelerle ders daha zevkli hale geleceğinden öğrencilerin derse ilgisini ve devamını sağlayacaktır. Dersi kitaplara hapsettiği monotonluktan çıkaracaktır. Dizide o dille ilgili farklı kültür öğelerini de tanımış olacaktır. Ders öğretmeni için de durum kolaylaşacaktır. Hemen hemen her öğrencinin derse katılacağından dolayı öğrenme daha da hızlanacaktır. Bu sayede çoğu zaman ders içinde sadece bir becerinin verilebildiği standart ortamın dışına çıkılıp 4 becerinin aynı anda verilmesine olanak sağlanacaktır. Dinleme becerisinin çoğu zaman eksik kaldığı öğretme stratejisi kırılacaktır. Dizi film kullanımı yoluyla sadece atasözü ve deyim öğretimin dışında dilbilgisi yapıları, yazma ve konuşma becerileri kazandırılacaktır. İngilizce öğretiminde sıkça kullanılan görsel ve işitsel materyallerin Türkçe öğretiminde de yaygınlaşmasının önünü açacaktır.

1. 5. VARSAYIMLAR

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmaya başlamadan tespit edilen atasözü ve deyimleri tanıyıp tanımadıklarını samimiyetle söyleyip işaretlemişlerdir.
2. Dizi izletilmeden önce atasözü ve deyimleri tanıyıp tanımadıklarına dair sunulan sorulara doğru ve yanındaki arkadaşına bakmadan veya sormadan cevaplandırmışlardır.
3. Görsel sunuya uzakta kalan öğrenciler söylenenleri rahatlıkla duymuşlardır ve öğrencilerim görmeyle ilgili problemleri yoktur.
4. Çalışmayla alakalı etkinlikler amaca hizmet etmiştir ve öğrencilerin dil seviyelerine uygundur.

1. 6. SINIRLILIKLAR

1. Bu çalışma sadece Uşak Üniversitesi TÖMER' deki 24 öğrenciyle sınırlanmıştır.
2. Öğrencilerin 1 kurda sınırlı sayıda derse olduğu için müfredatı *aksatmamak* adına sadece 5 günle sınırlanmıştır.
3. 20 deyim ve 5 atasözü ile sınırlı tutulmuştur.
4. İlgili deyim ve atasözleri için 18 etkinlik yeterli görülmüştür.

5. Hedef 25 deyim ve atasözü için ilgili TV dizisinin ilk 4 bölümü ile sınırlı kalınmıştır.
6. Tür olarak sadece 1 TV dizisi kullanılmıştır.
7. Çalışma için model olarak sadece eylem araştırma yöntemi kullanılmıştır.
8. Sadece B2 seviyesinde olan öğrencilerle çalışılmıştır.

1. 7. TANIMLAR

Yabancı Dil: Bireyin ana dilinden sonra bilinçli işlemlerle öğrenilen dil.

İşitsel ve Görsel Materyal: Öğrenciyi güdüleyen, öğrencinin ilgi ve dikkatini canlı tutan ve kavramları somutlaştırmasına yarayan araç – gereçlerdir.

Deyim: TDK' ya göre deyim tanım olarak “Gerçek anlamından farklı olarak mecazi anlam yüklü söz grubudur.” Deyimler, “En az iki sözcükten oluşan, kalıplaşmış sözlerden oluşan, farklı farklı söz grupları biçiminde meydana gelmiş, tek bir kavramı ya da durumu karşılayan ve büyük çoğunluğu mecaz anlamı olan sözcük grupları olarak tanımlanabilir.”

Atasözü: Geçmişten günümüze sözlü veya yazılı olarak aktarıla gelmiş az sözle çok şey ifade eden kalıplaşmış sözler olan atasözleri mecazi ve mecazsız olabilmektedirler (Elçin, 1986).

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2. 1. DİL

Dil, bir topluma uyum sağlamak ve o toplumun kültürünü tanımak için en temel gereksinimlerden biridir. O dili öğrenmek için o toplumun içinde olmak ve konuşulanı yazılanı anlamak elzemdir. Erenoğlu (2008)' e göre; bir dili tam olarak öğrenmek dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerisinden geçer. Toplumda iletişim dille olur (İpek, 2015). Ergin (2000)' in bahsettiği üzere dil, kişiler arası konuşma, anlaşma vasıtasıdır. Zaman içerisinde örülmüş, bir kurgusu, sistematığı ve kuralları olan araçtır. İnsanı diğer canlılardan ayıran unsurlardan biridir. Sözlü ve yazılı bir araçtır. Aynı toplulukta yaşamını sürdüren veya aynı ulustan bireylerin iletişimini imkan sağlayan en gelişmiş bildirişim vasıtasıdır. Birey duygu düşünce ve gözlemlerini anlatmak için dili kullanır. “Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz.” diye eskilerin güzel bir sözü var. Acaba birey olarak dille ilgili hangi eksiğimiz var. Zira her insanda dil bilinci aynı düzeyde olmaz.

2. 2. KÜLTÜR

Kültür bireyin tam da kendisidir. Kültür, yaşamın her yerinde bireyi çevreleyen his ve düşüncenin hayata akseden tarafıdır. Giysiden yemek alışkanlıklarına kadar kültür çatısı altındadır. Kültür; öğrenilen, adapte edilebilen, nesilden nesile geçirilen unsurdur. Bir ulusa kimlik verir kültür. Bir grup insanın bireysel ve bir arada yaşamalarını anlam vermede, tanzimde ve biçimlendirmede kullandıkları bir ritüel ve görenekler sistemidir. Sosyolojiyi oluşturan elementlerin olmazsa olmazıdır. Belli bir sistematikte kazanılmış geniş çapta ve bilimselliği olan bir kavram dersek de yanlış değildir. En geniş anlamda bir ulusun tarihi boyunca edinmiş olduğu maddi manevi olgular yumağıdır.

2. 3. DİL VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ

Dil iletişim için bir vasıta ve tüm toplum ilişkilerini yola koyar. Dil, bir toplumun can damarlarını besleyen, o toplumun olmazsa olmazı olan, kültür dediği varlığını daha ileri görüp gelecek nesillere aktarmasına yardımcı olan vasıta olarak görülmelidir (Güleryüz, 2004). Bir toplumu iyi anlamak için diline hâkim olmak

elzendir. Çünkü toplumdaki bütün unsurlar dilin içinde vardır. Kültür sosyal hayatın içindedir. Göçer (2012)' e göre, kültür için dil, o milletin kültürünün ayakta ve hayatta kalması için ne kadar önemliyse, dil için de kültür vazgeçilmez unsurdur. Birbirinin aynası konumundadırlar. Bir ulus diğer uluslardan yaşam biçimiyle, o ulusa ait his ve düşünce birliğiyle farklılık göstermesi yani farklı kültür barındırması normaldir. Kültür bir modeldir. Dil olmadan toplumda kültür düşünülemez. Dil kültürüyle vardır. Kültür dille şekillenir. Kültür unsuru dediğiniz şey zaman içerisinde edinilen pek çok kazanımlar yumağıdır. Kültür dille birlikte yoğrulur. Kültür ve dil zamanla değişim gösterir ve gelişir. Kültürün sonraki nesillere aktarımı dil vasıtasıyla gerçekleşir. Aynı zamanda dil kültürden izler taşır (Kaplan, 2016). Yani ulus denilen sosyolojinin en hayati sosyal gerçekliğidir. Dil ve kültür birbirini devamlı takip eder. Dili ve kültürü ayrı düşünemezsin. Dili oluşturan kültürdür dersek yanlış olmaz. Kültürü de bir adım öteye taşıyan, ona anlam kazandıran ve bir anlamda kültür dil vasıtasıyla vücut bulur. İkisi birlikte uygarlık inşa eder (Güvenç, 2002).

2. 4. YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Dil bilmenin önemi tartışılmaz. Dil yaşanılarak öğrenilir. Seçilen materyal buna göre gerçek hayattan olmalıdır. Dil öğretimi sınıf seviyesine göre ve öğrenci özelliklerine göre değişebilmelidir. Derslerde 4 becerinin içinde bulunduğu müfredat anlayışı geliştirilmelidir. Ders dışında öğrencilerin dile daha fazla maruz kalabilmeleri için ders dışı etkinliklere yer verilmelidir. Derslerde öğrencileri motive eden uyarıcıların fazla olduğu işitsel ve görsel materyallerin fazla olması gerekmektedir. Derslerde pekiştireçler önemli bir yer tutmaktadır. Ölçme araçları dikkatle seçilmelidir.

2. 5. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YÖNTEMLER

Her zaman bir şey öğretirken yöntem olmadan olmayacağı gibi doğru yönteminde tercih edilmesi o kadar önemlidir. Yöntem tartışmaları uzun yıllardır sürmektedir. TDK terimler sözlüğü, yöntemi hedef kazanımların doğru, yerinde, hızlı, verimli ve kalıcı olması için izlenecek metot olarak görür (<http://tdk.gov.tr>). Yabancı dil öğretiminde ders anlatımını kuvvetlendiren etkili yöntemlerin ders atmosferine olumlu etkisi göz ardı edilmemelidir. Öğrenciyi derste aktif tutmak adına kullanılan yöntem tercihi sürekli değişkenlik göstermiştir. Sadece bir yöntem tercihi

yeterli olmayacaktır. Zevkli, eğlenceli, dikkat çekici ve sonrasında kalıcılığı sağlayan yöntemler arayışı hep olmuştur. Doğru yöntem farklı bakış açıları sunan, hedef daha hızlı ve kolay götürebilecek tarzda olmalıdır (Memiş ve Erdem, 2013). Harmer, (2007) ve Richards & Rodgers, (2001)' a göre; yöntem, kullanacak kişiye, verilecek kazanıma, sunulacak zümreye ve tabii ki etkinliğin türüne göre değişen bir yol olmalıdır. Eğer o şekilde olacak olursa fayda sağlayacaktır. Her yerde ve her problemde aynı yöntemin uygulanması doğru ve bilimsel değildir. Verimli olması da beklenmemelidir (Tarcan, 2004: 6). Doğru yöntem bulma kaygıları sürekli olmuştur. Hangi problemin hangi yolla etkili ve verimli bir şekilde karşı tarafa aksettirilmesi ve sunulması üzerine araştırma ve çalışmalar her zaman olacaktır. Buradan yola çıkarak süreci iyi takip ederek mevcut yaklaşımlar üzerine yeni yöntemler geliştirmek, inşa etmek ve hayata geçirmek elzemdir (Demircan, 2012).

Harmer, 2007, Richards & Rodgers, 2001, Selvi & Thilagavathi, 2018 ve Memiş & Erdem, 2013' e göre; Yabancı dil öğretiminde tespit edilmiş yöntemler mevcuttur. Etkili ve verimli oldukları söylenebilir. Dünya çapında olumlu tepkiler aldığı için yıllarca kullanılmıştır. Bu yöntemler genel olarak şunlardır.

1. Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi:

Dilbilgisi merkezli çeviri tekniği olmasının yanında kelime öğrenimine odaklanır. Dilbilgisi kuralları ön plandadır. Öğretenin kolayına geldiği için öğretmen merkezli bir tekniktir. Ezberleme tekniği diyebiliriz.

Doğrudan Yöntem:

Çeviriye yer yoktur. Gerçek yaşam, öğrenme ortamına alınarak öğrencilerin konuşma becerileri iyileştirilmeye çalışılır. Kelime öğrenimi bu yöntemde de vardır.

Doğal Yöntem:

Dinleme ve konuşma ön plandadır. Hatalar düzeltilmez. Buluş yöntemi de diyebiliriz. Kendi ana dilini nasıl öğreniyorsa burada da aynı şekilde öğrenmelidir. Her şey doğal ortamında öğrenilir. Ders ortamındaki işitsel görsel materyaller sıkça kullanılır. Öğretmen eksiklerin giderilmesinde rol modellik yapar.

İşitsel-Dilsel Yöntem:

Adında anlaşılacağı gibi dinleme ve tekrar temel alınır. Hatalar hemen düzeltilme yoluna gidilir. Diyalog ve metin ezberi ön plandadır. Öğreten kişilerin dedikleri tekrar edilir. Bir kelimeyi nasıl söylediğin önemlidir. Ağırlık öğretim öğrenilen dilde yapılır.

Bilişsel Yöntem:

Kavramaya yönelik bir yöntemdir. Anlam ön plana çıkar. Tam olarak çeviri tekniği diyemesek de nasıl konuştuğun önemlidir. Dinlediğini anlama becerisi kazandırılması gereken bir noktadır. Diğer 2 beceri olan yazma ve okuma göz ardı edilemez.

İletişimsel Yöntem:

Tamamen iletişim yönlüdür. ve etkinlikler konuşma üzerinedir. Öğrenciler tarafından yapılan hatalar giderilme yoluna gidilmez. Görsel işitsel materyaller sıkça öğrenme ortamına getirilir.

Seçmeli Yöntem:

Bu yöntemde birine bağlı kalınmaz. Dersin konusuna, sınıf seviyesine göre yöntem değiştirilebilir. Tüm yöntemlerin iyi yönleri kullanılabilir. Ders ortamında öğretilen dilin kullanımını ağırlıkta olmalıdır.

Bazı öneri bilim yöntemi ve kapsam odaklı yöntemler gibi daha az kullanılan yöntemler de vardır. Amaç, yukarıda sunulan veya başka yabancı dil öğretim yöntemlerinin Türkçe öğretimine katkısı yönüyle ilgili yöntemlerin tercihi tamamen öğreticinin elindedir. Her yöntemin belli bir konu ve belli bir seviyeye göre kazandıracakları elbette mümkündür. Belli bir konu mecburen şu metotla öğretilecek diye bir kaide yoktur. Sürekli gelişim içinde olan dili tek bir yöntemle sunmak olası değildir. Öğreticinin bir yöntemi geliştirerek sunması ve hedefe göre yöntem kullanması en arzu edilenidir.

2. 6. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Eğitim, sınıf, öğretmen ve öğrencilerden oluşan sosyal çevredir. Bu üçlünün oluşturduğu sinerji gerçekleşen eğitim-öğretimin kalitesini de yükseltecektir. Yabancı dil öğretiminde bir öğretmen hedef dilde öğretmeyi planladığı kazanımla

ilgili verileri dikkate alır. Öğrenci gereksinimlerini göz önüne alarak seviyeye uygun doğru yaklaşım sergilemek adına sadece dilbilgisi, bir metni çevirmek ve o metnin kelimelerini tekrar yoluyla öğretmek yerine hedef dil öğretiminde konuşmacı yaklaşım sergilemesi öğretmeni epey sorumluluğa iter (Dellal ve Çınar, 2011). Öğretmen için dersi materyal olarak zenginleştiren, konuyu ilgi çekici hale getiren, öğrencileri cesaretlendiren ve sonrasında öğrencisini takip eden bir kişi olarak tarif edilebilir.

Öğretmenin kullandığı yöntemin yanı sıra etkili bir öğretimde vazgeçilmez olan eğiticin sınıf yönetiminde de ne kadar yetenekli olduğu göz ardı edilmemelidir (Okutan, 2006). Yöntem, sınıf yönetimi ve bunun yanında eğiticin kullandığı teknoloji de öğrencinin ilgisini çekeceği için son yüzyılda fazlasıyla tercih edilmektedir. Yabancı dil öğretmeni iletişim ve etkileşimi güçlü, teknolojiye hakim, son gelişmeleri yakından takip edebilen ve materyal geliştirebilen birey konumundadır. Can (2007) ise öğretmenliği, öğrenme ve öğretme ortamında gayretli, her zaman farklı roller üstlenebilen, değişime açık, yüksek itimat sahibi, özgür hareket edebilen, iş arkadaşlarının maddi manevi kollayan ve etrafında bilinen saygın bir meslek erbabı olarak görür. Hepsinden yola çıkarak eğitim öğretim atmosferinde öğretmenin rolü yadsınamaz. Sadece işi öğretmek olmayan öğretmenin görevi görev yaptığı ortamda veya o ortamın dışında öğrencileri için gerek bilgisi ve görgüsüyle gerek o öğrettiği dilin insanlarını ve o dili konuşan ülkenin kültürünü temsil eder. Bu alanda görev yapan öğretmen tamamen bu bilinçte hareket edip temsil ettiği dilin ve toplumun aynası konumundadır. Türk toplumunun yardımseverlik, misafirperverlik, samimi ve sıcakkanlı yönünü hiçbir zaman unutmadan hareket etmesi ve örnek olması gerekir.

2. 7. TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ

İnsanların farklı dil öğrenme ihtiyacı her zaman olmuştur. Farklı dil ve kültürleri tanımak sürekli insanoğlunun içinde vardır. Türkçe çok geniş bir coğrafyada konuşulmaktadır. Türkçe öğretimine sadece dil öğretimi olarak bakmak hatalı olur. Gelenek ve görenekler dediğimiz Türk kültürünü de dil öğrenimin yanında vermek elzemdir. Dil ve kültür zaten birlikte yürür. Dil toplumunun içinde öğrenilir. Kişi toplumunun içinde dili öğrenirken kişilerle tanışır, kişinin ne giydiğine

bakar. Yemek kültürünü tanır. Yabancı toplumla sürekli iletişim ve etkileşim içerisinde olur.

Dil, kültür, toplum veya o dili ve kültürü içerisinde barındıran ülkeler jeopolitik konumuyla, tarihi turistik yönüyle, teknolojik atılımlarıyla, üniversiteleriyle, sanat, siyaset ve bilimiyle cazibe merkezi olmuştur. Ülkemiz de tam da yukarıda anlatılan bu yönleriyle ve dilimiz çok konuşulan dillerden biri olmasıyla da son yıllarda fazlasıyla talep görmüştür. Bu talebin hızlı, kontrollü ve sistematik olarak yapılması gerekmektedir. Yabancılar için Türkçe öğretimi düzgün bir zemine oturtulması adına öğretim elemanı yetiştirmek ve Türkçe öğretimini belli bir metodoloji üzerine inşa etmek gerekli ve hayatidir.

Tarih ne olursa dil öğretiminde belli bir yöntem, bir müfredat ve doküman olarak herhangi bir kitaba gereksinim duyulmaktadır. Çağlar öncesi olsa da bir dilin yansımalarını ve kültürünü içeren bir metinden söz etmek önemlidir. Bu açıdan Türk dilini ve kültürünü yansıtan önemli kaynaklardan olan yabancılar Türkçenin öğretilmesiyle alakalı en eski çalışmayı Orhun abidelerine kadar götürebiliriz. İlk kitap olarak Kaşgarlı Mahmut'un Divan ti Lugati't- Türk'üdür denilebilir (Hengirmen, 1993).

15.yy. 2. Yarısında Ali Şir Nevai Muhakemetül Lugateyn adlı eseri yazdı. Türkçenin daha üstün bir dil olduğunu savundu. 15 ve 16 yy' da Nazmi ve Tatavlı Mahremi adlı iki divan şairi Turk-i basit akımını başlatsa da Arapça ve Farsçanın hâkimiyeti sürmüştür.

19. yüzyılın ortalarına dek yabancılar Türkçe öğretmek için Türk çalışmacılar göze çarpmadı. Ta ki J. P. Sinan'ın Alphabet turc suivi d'une methode isimli eserini 1850'de İstanbul' da çıkarana kadar. Bu eseri Güzeloğlu, Fuad Efendi / Cevdet Efendi, Mehmet Mihri ve Mehmet Ruhi gibi yazarların eserleri takip etti.

Türkçeyi yabancılar öğretmek üzere yabancıların katkısı daha fazla görülmektedir. Bu yapıtlardan ilki 1612 'de H. Megiser' in yazdığı ilk gramer kitabıdır. 11. yy' den 20. yy' a kadar Türk yazarlar toplam 156 kitap, ancak sadece 17. yy' den itibaren yabancılar 228 kitap sunmuşlardır. Türkçenin yabancı dil olarak önemi 17. yy ile birlikte yükselişe geçmiş ve 20. yy' de gelebileceği aşamaya gelmiştir.

Sadece Türkçe öğretmek maksadıyla yapılan çalışmalarda tarih biraz öne çekilebilir. Buna 1530'larda Bergamalı Kadri Efendi'ye ait Müyessiretü'l - ulum isimli eseri verilebilir. Bu yapıtlardan sonra 19. yy' de 17, 20. yy' de yaklaşık 33 kitap yazılmıştır. Bunlardan biri Şemsettin Sami'ye ait Nev Usul Sarf-ı Türkî (1892) isimli eserinin yanında Kamus-ı Türkî isimli sözlüğüdür. Türkçe gramer kitaplarının temel olarak Jean Deny' in 1920 yılında yayınladığı gramer kitabını söylemeden geçemeyiz.

Daha yakın tarihe bakıldığında yabancılar için Türkçe öğretimi çalışmalarına ilk 1958 yılında Boğaziçi üniversitesini rastlıyoruz.

Hengirmen (1993: 22)' in bahsettiği üzere devamında Ankara Üniversitesi içerisinde 1963'te yabancılar için Türkçe öğretimi çerçevesinde Türkçe kursları açılmıştır. Bu kurslarda yardımcı kaynak olarak 1969'da Dilbilgisi kitabı olarak aynı üniversitede çalışan Hamza Zülfikar'ın "Yabancılar için Türkçe Dilbilgisi" kitabı önem arz etmektedir. Bu çalışmalar, daha düzenli olarak eksiklerin ortadan kaldırılması, ortak bir çerçeve program, içerik oluşturmak ve daha kaliteli öğretim adına yine Ankara Üniversitesinde 1984'te TÖMER'de sürdürüldü.

Öncesinde 1974'te İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü'nde başlayıp ve yine başka bir üniversite olan 1994' te Gazi Üniversitesi çeşitli girişimler ve çalışmalar göz ardı edilemez. Peşi sıra neredeyse her üniversitede Türkçe öğretim merkezleri kurulmuştur. Bu çalışmalara çeşitli dernekler, kültür merkezleri, vakıflar, vs. destek olmuşlardır. Bu merkezlerde kullanılmak üzere belli bir yöntem, ortak bir kitap, çerçeve program ve müfredat adına Türkçe öğretim setleri ihtiyacı kısa sürede giderilmeye çalışılmıştır.

Yabancılar için Türkçe öğretimi 1960'lı yıllara kadar gitmektedir. Bu tarihten itibaren yabancılar için Türkçe öğretimi için değişik yıllarda yazılmış eserler mevcuttur. Bunların başında Kenan Akyüz tarafından oluşturulmuş "yabancılar için Türkçe dersleri: okuma, yazma" (Ankara Üniversitesi, 1965) adlı kitabı verebiliriz. Nihayetinde 2002'de Ankara Üniversitesi TÖMER vasıtasıyla "HİTİT Yabancılar İçin Türkçe" isimli seri ortak bir çerçeve program ve müfredat olarak öğretim elemanlarının kullanımına sunulmuştur (Barın, 2004: 24).

Yabancılara Türkçe öğretiminde uluslararası çapta da ihtiyacın giderilmesi ve Türk dili ve kültürünün yaygınlaşması adına ortak çerçeve program uygulayan Yunus Emre Enstitüsü'nün yurtdışında açtığı çok sayıda Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri öncülük etmektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde ihtiyacın hızlı, etkili, kalıcı olarak giderilmesi, doğru yöntem kullanılması ve öğretim elemanı yetiştirmek adına üniversitelerimizde 1990'lerden sonra çeşitli üniversitelerde yüksek lisans ve doktora seviyesinde Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programları görülmeye başlanmıştır. Bu serüvenin 1960'larda başladığını düşünürsek geç kalınmış çalışmalardır. Bu program lisans ve ana bilim dalı düzeyinde hala eksiktir. Akademisyenlerin ve Türkçe öğretim merkezlerinin bir diğer kafa yorması gereken mesele Yabancılara Türkçe öğretiminde ihtiyacı giderecek doküman eksikliği olmalıdır. Çalışmalar yapılmaktadır fakat yetersiz olduğu görülmektedir (Coşkun, Göçer, Tabak, , 2012).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında akademik çevrelerden gün geçtikçe verilen eserler yöntem sorunu gibi çeşitli problemlere ışık tutmaktadır. Bu eserler bir dildeki kelime ve dilbilgisi öğretiminin yanında 4 becerinin kavratılması yönündedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında bazı becerilerin edinilmesinde yardımcı olan çok fazla kaynağa rastlanılmıştır. Bazı becerilerin öğretilmesinin eksik bırakılmış olduğu göze çarpmaktadır

(Erdem, Gün, Özkan ve Şengül, 2015). 4 temel becerinin kazandırılması, kelime ve dilbilgisi eksikliğinin giderilmesi yönünde yapılan çalışmalar tabii ki aynı oranda gitmesi beklenilmemelidir. Akademisyenler tarafından tüm becerilerin aynı oranda gitmesi adına sürekli alan taraması elzemdir. Bu noktada sahadan geri dönüşlerin yapılması çok önemlidir.

Nurlu ve Kutlu (2015) 'ya göre, yabancı dil öğretimi zaman ve ehemmiyetli bir iştir. Doğru bir iş için zorluklar hep vardır. Hataları öncesinde tespit etmek ve gidermek elzemdir. Gramer bilgisi bir dil için çok önemlidir. Sadece gramer bilgisiyle bir dil tamamen öğrenilmiş sayılabacağı gibi gramer bilgisiz de sadece kelimenin işe yaramaması gayet doğaldır. Bahsedilen işin doğru yapılması için hedef dil öğretilirken kendi anadilimizin yapısı, doğru materyal, yer ve yeterli eğitmen sıkıntıları göz ardı edilmeyip bu sıkıntılar ön planda tutulmalıdır. Bu işe çıkarken bazı temel aksaklıkların giderilmesi ve doğru atmosferin sağlanması doğru iş için hayatidir ve herkesini işini kolaylaştıracaktır. Problem teşkil edecek öngörülen

aksaklıklar giderilmelidir. Türkçe öğretim merkezlerinden gelen geri dönüşler hangi yönde bunun incelemesi yapılarak dil öğretim problemlerine dair eksikliklerin temini etkin bir şekilde ele alınmalıdır. Sahadan gelen bu eksiklerin birkaçına bakıldığında Okatan (2012)'ın bahsettiği sesli öğretim meselesini, Kara (2010)'nın değindiği birleşik eylemler, duyulan geçmiş zaman, durum ve tamlama ekleri ve kişi zamiri ekleri sorununu sayabiliriz. Bu sahadan gelen problemlere dair akademisyenlerin bu eksik, öğrencilerin zorlandığı kısımlar üzerine daha fazla gidilmesi yönünde teşvik edici kararlar alabilmelidirler. Bu alanda yüksek lisans ve doktora öğrencileri eksiklerin olduğu yönde yöntem çalışmaları geliştirmeleri beklenmelidir. Üniversitelerdeki öğretim üyeleri de oluşturacakları makale ve kitaplarla alan yazına değerli katkılarını esirgemeyeceklerdir.

2.8. TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE ATASÖZÜ VE DEYİM KULLANIMI VE ÖNEMİ

Bir dilde 4 beceri ve dil bilgisi öğretimin yanında atasözü ve deyim öğretimi de önem arz eder. Günümüze dek birçok sözlü ve yazılı eserde değinmeden geçilmemiştir. Türkçenin köklerinin ne kadar derinde ve kuvvetli olduğunun göstergesi olan atasözü ve deyimlerimiz yazılı ve sözlü edebi metinlerde (Al Bayati, 2012) kullanılmıştır. Atasözleri ve deyimler şairler tarafından şiirlerde (Aksoy, 2007) yer verilmiş, özellikle atasözleri ve deyimler Karahanlı ve Uygur dönemi şiirlerinde çokça bahsedilmiş ve toplumun ortak değeri olduklarından ve öğüt veren eserlere uygun özellikler taşıdıkları için Necati'nin şiirlerine de (Canım, 2000) ilham vermiştir. Atasözleri ve deyimler karşı tarafa güven veren ve inandırıcılığı yüksek özellikler barındırdığından Geyveli Güvâhî Pend-nâme'sinde çoğu günümüzde de kullanılan tavsiye içerikli atasözü ve deyimlere yer verdiğinden bahsedilir (Hengirmen, 1983).

Aksoy (2013) a göre, atasözleri toplumun fikirlerin oluşturur, toplumdaki izler taşır ve mutlaka ve bir yargı içerirler. Mutlak yargı içermiyorsa bu atasözü değil deyimdir. Atasözleri dille birlikte doğmuş ve zaman içerisinde farklı isimlerle anılmıştır. Nihayetinde atasözü kavramı yerleşmiştir. Toplumun her gün konuştuğu sokak dili o toplumun edebi diline yansiyabilir. Atasözleri şekil olarak kalıp ifadelerdir. "Sakla samanı gelir zamanı" misaline bakılırsa söylem şekli ve söylem sırası değiştirilemez. "Sakla samanı zamanı gelsin" diyemeyiz. Atasözleri veciz sözlerdir. Birkaç

kelimeyle birden fazla anlam içerebilirler. Misal, “Mum dibine ışık vermez.” Atasözlerinin 3 cümleden olduğu çok nadirdir. 3 cümleden daha azdır. Misal, ”Dost ile ye, iç; alışveriş etme.” Her milletin kendine has mecazi anlam içeren atasözleri vardır. Farklı milletteki bazı atasözleri diğer milletlerdeki atasözleri ile benzer anlamlar taşıyabilir. Çevirisi yapıldığında mana değişime uğramaz. Biçim olarak değişim yaşanabilir. Bir veya iki cümleden oluşan atasözleri çoğunla emir kipinde ve geniş zaman şeklinde karşımıza çıkarlar. Duygu ve düşüncelerimizi kısaca anlatmamızı sağlar. Diğer taraftan atasözleri geçmiş izler taşıdığı için geçmişe ayna tutar. Sadece bir veya iki cümleden oluşan atasözleri için sayfalar dolusu kompozisyon yazdığımız olur. Derin manalar taşırlar. Ahlaki değerler taşıyan ve tavsiye niteliğindeki atasözleri toplumun maddi manevi kültüründen izler taşır. Atasözü kelimesi gelmiş olduğu en son halidir. Değişik dillerde farklı olarak adlandırılmıştır. Sonuçta atasözlerinin anlam olarak hepsinin vardığı nokta hüküm içeriyor olmalarıdır. Eğer içermiyorsa buna da deyim diyoruz. Deyimler, ifadeye güzellik katar. Genellikle birkaç kelimedenden oluşan deyimler mecazi sözlerdir. Cümle içinde kelime türleri oluşturabilirler. Taşıdığı mecazi ve edebi dilden dolayı deyimler öğrencilerin eğitiminde ileri seviyelerde kullanılması gerekmektedir. Hangi atasözü ve deyim in hangi seviyede kullanılacağı da önemlidir. Doğru tercih öğrencilerin kolay öğrenmesine, öğrenirken eğlenmesine ve sözcük dağarcığına katkıda bulunacaktır. Günlük hayatta kullanımı bir o kadar kolay olacaktır. Öğrencilerin cesareti artacaktır.

Deyimlere gelince ise içerik olarak yargı içermezler. Benzetme gibi birtakım söz sanatları içerebilirler. Onları bu özelliği anlatıma zenginlik katar. Anlatılmak istenen kavram kolayca karşı tarafa geçirilmiş olur. Daha çok durum belirtirler. Mecazi anlam taşırlar. İyi ve etkileyici konuşmamızı borçlu olduğumuz deyimler yazımıza ve konuşmamıza canlılık, sıcaklık ve samimiyet kazandırdığından fazlasıyla başvurulular.

Halk arasında atasözleri kullanmada mahir sıradan cahil kimseler yada gün görmüş, bilgili, ve okumuş şahıslar günlük hayatta neredeyse sadece kalıp sözlerle konuşup kendilerini o şekilde ifade ederler. Bu onları zekâ seviyelerinin de ne denli yüksek olduğuna işarettir (Boratav, 2000). Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenciler için materyal seçiminde atasözleri ve deyimlerin geçtiği okuma ve dinleme metinlerine yer verilmelidir. Bu sayede öğrencilerin bu kalıp sözleri ve

deyimleri öğrenmelerine olanak sağlanmalıdır. Çünkü ifade edilmeye çalışılan olay bu söz öbeklerinin kullanılmasıyla karşı tarafa daha rahat aksettirilebilecektir (Akpınar ve Açık, 2010).

Boylu (2014)'ya göre, atasözü ve deyimlerin bir toplumun tüm yaşanmışlıklarını barındırdığını ve eskiden ışık tuttuğunu ve mesajlar verdiğini biliyoruz. Toplumlar zaman içerisinde birbiriyle etkileşim ve iletişim içinde olduğundan bir takım kelime ve söz öbeği transferi yaşanabileceğine de şahit olduk. Zamanla yan yana farklı toplumlar aynı özellikleri taşımaya başladılar ve dilin geçirdiği kültürel özellikleri istemeden de olsa taşıyıp yansıttılar. Bu açıdan atasözleri ve deyimlerin yabancılara öğretilmesi doğru hedefe götürecek olumlu sonuçlar doğuracaktır. Atasözleri öğüt içerikli sözlerdir. Toplumun yüzyıllarca oluşturduğu gelenek ve göreneklerinden süzülerek gelmiştir (Tepeli ve Arıcı, 2012).

Elçin (1986: 623)'e göre Atasözü kelimesi değişik dönemlerde, dillerde ve farklı yazınsal ve düşünsel yapıtlarda başka şekillerde karşımıza çıkmıştır. Azerbaycan, Özbek, vs. gibi Türkçenin Lehçeleri dediğimiz farklı dillerde bile farklı isimle anılmışlardır. Örneğin Kırgız Türkçesinde “makal-lakap” olarak bilinmektedir. Diğer Türkçenin lehçeleri dışındaki dünya dillerinde de farklı söylemleri normaldir. Fakat hepsinin bulunduğu dil ne olursa olsun ve ne şekilde karşılık bulursa bulsun anlam değişmemiştir. Bu söz öbekleri veya cümleler yargı hüküm içermektedir ve çoğunluğu mecazi kavramlardır (Albayrak, 2009: 42).

Zülfikar (1988: 328)'a göre Atasözleri Türkçenin dile geldiği değişik devirlerde, topraklarda ve çevrelerde türlü türlü farklı tabirlerle anılmıştır. Bunlara “mesel”, “atalar sözü” misallerini verebiliriz.

Atasözlerinin zaman içerisinde ne şekilde teşekkül ettiği ve köklerine inecek olduğumuzda şu sonuçlara varılmıştır. Zaman içerisinde tabii haliyle günümüze kadar gelen atasözleri vardır. Latife bazlı, öykü tabanlı olan ve bulmacaların, tekerlemelerin ve belli kalıp sözlerin zamanla değişim göstermesiyle oluşan aynı zamanda sufi geleneğine dayanan atasözleri de yok değildir (Gönen, 2006: 83 - 90).

Elçin (1986) deyimleri, şiir ve düzyazıyı tam düşünce harmanı içinde yazınsal konuşma ve tabirler yoluyla bazen gizli örtülü bazen de aleni olarak gelecek nesillere

aktaran ifadeler olarak bahseder ve aynı zamanda deyimler mecazi şekilde görünebilirler. Birkaç kelimeden teşekkül deyimler dilbilgisi öğeleri oluşturabilirler.

Deyimler, bir yerde yaşayan kişilerin fikrini, zikrini, örf adetlerini, hayat şeklini, dünyasını kısaca medeniyetini oluşturur. İnsanın kafasında oluşturduğu hikâyeyi karşı tarafa onun anlayacağı şekilde çok fazla uzatmadan birkaç sözcükle ifade etme etmedir (Aksan, 2018). Bu durum, deyim araştırmalarını toplumları tanımak ve anlamak için önemli bir araç hâline getirmektedir. Tarihî metinler üzerine yapılan incelemeler Türklerin en eski dönemlerden itibaren yaygın olarak deyim kullandığını göstermektedir. Bu açıdan Tanzimat dönemindeki yaşayan Türkçe söz varlığını ortaya koymak hedefiyle düzenlenen Kâmûs-ı Türkî (=KT), deyim çalışmaları için önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Atasözü ve deyimler bir toplumun varlık göstergesi olup, o topluluğa ait dilin aynasıdır. Her dile has özellikler taşır. Yeni nesiller bu varlığın farkına varıp kendi değerlerine sıkı sıkıya sarılmalıdır. Öz benliğinden kopmamalıdır (Mert, 2014). Hengirmen (2007)'e göre, mecazi tabirler olan deyimler ifadeyi güçlü, gösterişli tesirli kılar. Atasözü ve deyimler Türkçenin sözcük dağarcığının epey kısmını oluşturduğundan ilişkilerde, etkileşimde ve anlaşmada katkısı büyüktür. Türkçe öğretiminde dilbilgisi ve dört beceri kadar müfredatta yer almalıdır (Atalay, 2015).

Özdemir (2013)'in değindiği gibi, atasözleri, orta seviye dediğimiz B seviyesindeki öğrencilere etkinliklerle beraber ders ortamına getirilmelidir ve tabii ki seviyeye uygun, anlaşılır ve çok fazla mecaz içermeyen atasözleri olmalıdır. Çerçeve Eğitim programına göre atasözü ve deyim öğretimi 1. Seviye müfredatında görünmemektedir. Orta seviye sınıflarda sınıf ortamına getiren özgün materyal seçimiyle öğrenci görsele ve metnin gidişatına bakarak bilinmeyen deyim, kalıplaşmış söz veya atasözünü anlamlandırabilir veya çıkarsamada bulunabilir. İleri seviye sınıflarında öğrenci korkmadan ve özgüvenli bir şekilde iletişim ve etkileşime geçebilir ve rahatça mecazi kavramları tanıyabilir. O halde bu kalıplaşmış sözlerin öğretimi için öğrencinin belli seviyenin üstünde ve belli sözcük dağarcığına sahip olması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminde dil unsurlarının öğretiminin yanında o dili konuşan toplumun kültürünü de göstermek elzemdir. Dil ve kültür bir arada yürümekte ve iç içedir. Kültürü tanıtırken sınıf ortamına getirdiğin materyal özgün olmalıdır. Kullandığın materyal o dili ve kültürü iyi yansıtan video, görsel işitsel

materyal, ve özellikle yazınsal türlerden nazım ve nesir olmalıdır. Türk dilinin temsilciliğini yapan yazarların hedef dile ve hedef kitleye iyi hitap eden nazım türleri kullanılabilir.

2.9. YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL VE İŞİTSEL MATERYAL KULLANIMI

Küreselleşen dünyada yabancı dil öğrenme talebi beraberinde yeni yöntemler geliştirme zorunluluğunu doğurmuştur. (İşcan & Delen, 2017). Tam da bu noktada Gülseven (2014)'in uluslararası konferansta değindiği üzere gelişen teknolojiyle birlikte görsel işitsel materyallerin kullanımı öğretilmede daha da kalıcılık sağlayacağından tercih sebebi olmalıdır. Konulara göre özellikle kısa filmler dil edinimi ve kişisel gelişim için katkı sağlayabilir. Bu sayede işitsel ve görsel materyalin birlikte sunumu sınıf atmosferini değiştireceğinden dolayı gerçeğe yakın bir ortam sunacağından ders daha verimli olacaktır (Kaya, 2005). Dil öğretimi ortamına o dilin gerçek kültür dünyası yansıtan özgün materyallerin sokulmaması, sadece sunuş yöntemiyle derslerin işlenişi ve öğrencilerin pasif durumda kalması dil öğretiminde yapılan yanlışların sadece birkaç tanesidir. Yabancı dil öğretiminde film, dizi film ve video kullanımı seviyesi ne olursa olsun öğrenciyle sıkı bir bağ kurmak, öğrenciyi zinde, dinamik ve uyanık kılmak, öğrenciye motivasyon vermek, bilgiyi öğrencinin sürekli ve daimi kullanabilmesi, en anlaşılabilir konuları basitleştirmek ve elle tutulur hale getirmek ve bir kazanımın kolayca açıklanması adına çok önemlidir. Böylelikle işitsel görsel materyalin kullanımı sunum ve dersin işlenişinde öğretmenin de elini rahatlatacaktır.

Doğru hedefe ulaşmak ve doğru iş yapmak adına öğrenme ve öğretme aşamasında yüzyılım imkânlarından faydalanmak teknolojik imkânlardan yararlanmak kaçınılmaz gerçek olmalıdır (Göçer, 2008). Basılı materyalden ziyade video ve dizi film gibi canlı, hareketli, içinde göze ve kulağa hitap eden araç gereç ve malzemeyle öğretim ortamında olmak ve bilgiyi o şekilde sunmak öğrencilerde çok daha iyi izlenim ve güçlü tesir bırakmaktadır (Tarcan, 2004). Böylelikle algıyı artıracığından dolayı öğrenmeyi de zahmetsiz kılacak ve basitleştirecektir (Yılmaz & Diril, 2015), bu sayede ders ve çalışma kitaplarında karşılaşmadıkları kadar kelime maruz kalarak öğrenciler bir taraftan bu kelimelerin doğru telaffuz ve tonlamalarını işiteceklerdir. Bu bir dil için olmazsa olmazdır. (İşcan, 2017). Her ne kadar çokça bahsedilse de yabancı dil öğretiminde görsel ve işitsel materyallerin kullanımı

önemli yer tutmasına rağmen ne yazık ki fazlaca kullanılmamaktadır (Delen, 2016). Nihayetinde, işitsel ve görsel kaynak olarak filmler verimli ve kalıcı bir ders için öğrencinin ilgisini çekmede ve 4 temel becerinin bir arada sunumuyla doğal ve gerçek hayata daha yakın özgün bir materyaldir. Aynı zamanda istenilen hedefe daha hızlı ve kolay ulaşılır (Saraç, 2012).

2.10. TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE DİZİ FİMLERİN KULLANILMASI

Ana dili Türkçe olan öğrencilerin kendi dilini algılayıp anlaması ve iletişime girmesi yaşadığı aile, çevre ve okulu sayesinde zamanla problem olmaktan çıkmaktadır. Çeşitli nedenlerle ülkemize gelen ve Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar için bu şartlar aynı olmamaktadır. Yabancılar için şartları değiştirmek o kadar kolay olmamaktadır. Bu yabancı öğrenciler dil problemini çözmeden çevreyle iletişime geçemeyeceği için hızlı bir şekilde bu ihtiyacını giderilmek isteyecektir. Bu dil öğretim ihtiyacı daha çok üniversitelerdeki Türkçe öğretim merkezlerinde karşılanmaktadır. Bu yerlerde öğretim elemanı olarak çalışan kişiler bu talebin hızlı, verimli ve kalıcı olarak yapılmasının farkında olmalıdır. Bu öğretim elemanları sadece dil öğretmekle kalmadan o ülkeye ait kültürün de kazandırılması için ders ortamına getirdiği araç gereç veya materyal öğretimin hızlı, pratik ve verimliliği açısından hayatidir. Hem dil öğretimi ve hem de kültür edinimi için göze ve kulağa hitap eden, dili ve kültürü doğru yansıtan ve zamana uygun materyal seçmek önemlidir. Bu sayede hedef dille beraber o dile ve ülkeye ait kültürü öğrenmiş olacaktır. Bu şartlara göre dizi film kullanımı isabetli olacaktır. Öğrenci dizi filmler yoluyla yoğun bir şekilde dile maruz kalacaktır. Seçilen dizi film atasözü ve deyim yönünden zengin ve kültür aktarımı cihetiyle uygun olacağı için öğrencinin talebini kısa sürede karşılamak kolay olacaktır. Öğretilen konu mecazi ve kapalı kavramlar olsa bile öğrencilerin elindeki ders ve çalışma kitabına destek olarak öğrenme işini çabuklaştıracaktır. Ders daha eğlenceli hale gelecektir. Öğrencilerin ilgi ve dikkati daha da uzayacaktır. Öğretilmek istenen kavramlar basitleşecek ve somut hale gelecektir. Kültür açısından bakacak olursak kültürü iyi temsil eden diziler seçileceği için dil edinimiyle birlikte dizide gördüğü şahısların yaşam şekli, yemek kültürü, yemek yeme kültürü, inanışları, kıyafetleri, düğün nişan merasimleri öğrencide bir algı oluşturacaktır. Öğrencin dizi filmde bir durum karşısında, bir olay olduğunda, sevindiğinde, şaşırduğunda, birisiyle karşılaştığında, öfkeli olduğunda şahsın ne tepki

verdiğini ne söylediğini gözlemleyip içselleştirerek öğrencinin dili öğrenmesi kolaylaşacak, kaygıları azalacak ve öğrenci dışarıdaki insanlarla etkileşime geçip iletişim kuracaktır. Bu özgüvenle öğrenci ders dışında da hedef dille alakalı dizi film tarzı görsel işitsel araçlara, Türkçe şarkılar, türküler ve şiirlere yönelecektir. Kendi dilinden başka bir dil öğrenmek ve o dilin kültürünü tanımak dili öğrenen kişilerle bu sürecin burada kalmayacağı her iki tarafa ve her iki topluma katkı sağlayacak ve ilişkilerin sağlanmasını da beraberinde getirecektir. Her iki toplumun dil ve kültürel unsurlarının karşılıklı alışverişinde dizi filmler önemli pay sahibidir (İnan, 2012). Bir milletin ürettiği filmler, diziler gerek dil öğretimi amaçlı gerekse bir şekilde farklı milletler tarafından izlenmesi o toplumun dilinin ve kültürün tanınmasında ve uzak diyarlara ulaşmasında önemlidir (Kırbaş & Doğanay, 2015).

2.11. İLGİLİ ALANYAZIN

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili çalışmalar incelendiğinde özellikle son yıllarda lisansüstü, doktora tezleri ve makaleler artmıştır. Ayrıca bildiri, çalıştay ve seminer gibi çalışmalarda da yoğun olarak tercih edilmektedir. Bu çalışmalarda daha çok metodoloji üzerinde durulmaktadır. Bir dilin öğretilmesinde 4 becerinin birlikte öğretilmesi esas kabul edilmeli ve dil kültür dil ilişkisi birlikte verilmelidir. Bu bağlamda yabancılara Türkçenin öğretilmesinde göze ve kulağa hitap eden Türk dil ve kültürünü iyi yansıttığı düşünülen video kullanımı, oyun, görsel ve işitsel materyal olarak film veya dizi film kullanımı ilk olarak akla gelmektedir.

Türkiye'ye okumak ve iş için gelenlerin sıklıkla tercih ettiği üniversitelerin Türkçe Öğretim Merkezleri olduğunu düşünürsek araştırmaların çalışma grupları, evren ve örneklemi bu merkezlerdeki yabancı öğrenciler olmaktadır. Tam da bu noktada bu merkezlerde dil becerisini geliştirmeye çalışan öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve öğrenme güçlükleri birçok araştırmacının konusu olmuştur ve birçok akademisyenin ilgisini çekmiştir. Bu araştırmacı yabancı dil Türkçenin daha kolay ve hızlı bir şekilde öğretilmesinde ve sorunların tespiti yönünde pek çok çalışma kaleme alınmıştır.

Bu anlamda: en büyük problemin yöntem olduğunu düşünürsek, yabancılara Türkçe öğretiminde görsel işitsel materyal olarak film, dizi film tarzı videoların kullanımı üzerine bildiri, makale ve tez çalışması olarak bir tarama yapıldığında

karşımıza pek çok çalışma çıkmaktadır. Alan yazında tam olarak birebir karşımıza sadece atasözü ve deyim öğretimi için TV dizisi kullanımı çıkmasa da Türkçenin değişik konularını öğretimiyle alakalı işitsel görsel materyal olarak filmlerin, oyunların, karikatürlerin, videoların ve çizgi filmlerin kullanımı araştırma konusu yapılmıştır.

Bu kapsamda yüksek lisans ve doktora tezlerine bakılıp YÖK ulusal tez merkezi tarandığında 1999 - 2018 yılları arasında 74 yüksek lisans ve 13 doktora çalışması bulunmaktadır. Çalışmalarda basılı metne dayalı materyaller üzerinden gidilmiştir. Bilgisayar destekli, oyunlarla ve görsel olarak sunulan materyallerle yapılan çok fazla çalışma yoktur. Yapılan çalışmaların katkısı büyük olsa da yeterli değildir. 1999'dan bu yana yapılan çalışmalarda 2010'da 1, 2015'te 1, 2016'da 1 yüksek lisans tezinde atasözü veya deyim üzerine 3 çalışma vardır. Yabancılara Türkçe öğretiminde hem göze hem kulağa hitap eden araç gereç kullanımı 1999'dan bu yana 2016'da 1, 2017'de 1 yüksek lisans tezinde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bildiri ve makale olarak da alan yazın tarandığında Yabancılara Türkçe Öğretiminde metodoloji sorunu ve etkinlik kullanımıyla alakalı pek çok çalışmaya rastlanmaktadır. Bunlar direk atasözü ve deyim öğretiminde görsel işitsel materyal olarak bir TV dizisinin kullanımı üzerine değildir. Bunlardan birkaç tanesinden söz edecek olursak;

Bildiri niteliğinde olan Barın, (2007)' in "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kısa Filmlerin Yeri" adlı bildirisinde görme ve işitmeye dayalı materyal olarak kısa filmler yoluyla doğal dil kullanımının sınıf ortamına yansıtılması ve Türkçenin doğru, etkili ve iletişime dönük olarak öğretilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada direk olarak Türkçenin belli bir konusuna vurgu yapılmamıştır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde doğru yöntem kullanmak adına bu alanda pek çok makale de yazılmıştır.

Makale olarak yabancılara Türkçe öğretiminde işitsel görsel materyal özelinde, Arslan ve Gürdal (2012)'in "Yabancılara görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi" örneğini verebiliriz. Yine Arslan ve Ergin (2010)'in "Yabancılara Türkçe Öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı" nı ve Duman (2013)'in "Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımını" örnek olarak sayabiliriz.

Video kullanımı olarak, Çetin (2016)'in “Yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyon amaçlı video kullanımı” çalışmasını gösterebiliriz.

Film, kısa film temelinde, İşcan ve Delen (2017)'in “Yabancılara Türkçe öğretiminde filmlerin Kullanımı” vardır. Bunun yanında İşcan ve Karagöz (2016)'ün “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı” makalelerini sayabiliriz. Daha fazla örnek verecek olursak, Arabacı (2015)'nin “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi” çalışmasını sayabiliriz. Son olarak, İşcan (2017)'in “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma ” makalesini ekleyebiliriz.

Teknoloji kullanımı olarak, Baş ve Yıldırım (2018)'in “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Teknoloji Entegrasyonu” makalesi karşımıza çıkmaktadır.

Yeni gelişen teknolojide facebook kullanımıyla ilgili, Aslan (2016)'ın “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Facebook Üzerinden Sözcük Öğretimi” değerlendirildi.

Televizyon reklamlarına bakacak olursak, Kara ve Altunsoy (2017)'un “B1, B2 ve C1 Düzeyindeki Yabancı Öğrencilere Türkçedeki Kalıp İfadelerin Öğretiminde Televizyon Reklamlarının Kullanılması” vardır.

Oyunla öğretime bakacak olursak, Batur ve Yavaşca (2018)'nin “Dinle Atasözünü Oyna Öğren Özünü: Atasözü Öğretimi” çalışması yabancılara Türkçe öğretimi olarak değerlendirilmese de atasözü öğretiminde oyun kullanımı örneği gözümüze çarpmaktadır.

Yabancılar için Türkçe öğretiminde konu olarak doğrudan atasözü ve deyim öğretimi özelinde bakacak olursak, ek olarak Yılmaz (2018)'in “Yabancılara Türkçe Deyimlerin Öğretiminde Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerinin Kullanılması” vardır.

Yukarıda verilen çalışmalara ilave olarak atasözlerinin kültür elçisi olarak değerlendirilmesi ve deyim öğretiminde farklı yaklaşımlar bağlamında şu 2 çalışmayı vermeden geçemeyiz. Bunlardan, Tuna (2014)'nin “Yabancı Öğrencilere Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Elçisi Olan “Atasözlerin Kullanımı” ve Güneş (2009)' in

“Yabancı Dil Öğretiminde Deyim Öğretimi: Yöntemler, Teknikler ve Uygulamalar”
adlı çalışmalar göz ardı edilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3. 1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması yöntemidir. Eylem araştırmaları ciddi ve güvenilir genellemeler aramaktansa, kendilerinin de bizzat katıldıkları, var olan gidişatın şartlarını düzeltmelerine imkân verecek veriyi kazanmaktır. Geliştirmeye ve iyileştirmeye odaklıdır. Örneğin, öğretmen çok daha kalıcı ve verimli sonuçlar elde etmek adına derste veya eğitim ortamında öğrenme-öğretmeyi merkeze alabilir. Eylem yansıma süreci diyebileceğimiz eylem araştırması geliştirilmek istenen süreçle doğrudan ilgili kişiler için uygundur. Eylem araştırmasının aşamalarını 1. Tanılama 2. Tanımlama 3. Çözümlerin geliştirilmesi 4. Uygulama ve değerlendirme 5. Sonuçların paylaşılmasını sayabiliriz (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Eylem araştırması bir problem durumunun belirlenmesi ile başlayıp, probleme ilişkin olası çözüm önerilerinin tespit edilmesi ve ortamda değişiklik yapılarak uygulamaya konulmasıyla devam eder. Eylem araştırma süreci planlama, uygulama ve uygulamanın sonuçlarını değerlendirme aşamalarıdır.

3.1.1. Tanılama

Kendi dilinden farklı bir öğrenen kişilerin normal günlük konuşma dilinden farklı olan mecazi yapılarla özellikle dilin doğal yapısı içerisinde var olan atasözü ve deyimlerle karşılaştığında anlamadıkları, tepki vermedikleri ve iletişimde zorlandıkları gözlenmiştir.

3.1.2. Eylem Tanımlama Süreci

Yabancılara Türkçe öğretiminde deyim ve atasözü kullanımı yönünde bir inceleme yapıldığında, 1. Kur kazanımları içinde dinleme, okuma, konuşma, yazma kazanımları verilirken doğrudan deyim ve atasözü öğretimini, kullanımını gerekli kılan açık ifadelere 2. ve 3. kurda olduğu kadar rastlanmamıştır. Kalıp ifadelerinin ötesine geçilmemiştir. 2. Kur kazanımları içinde dinleme, okuma, konuşma, yazma kazanımları verilirken sadece birkaç kazanımda çok genel bir kazanım ifadesi şeklinde kullanılmıştır. Hangi deyim ve atasözlerinin mutlaka öğretim sürecinde verilmesi gerektiğinin ayrıntısı verilmemiştir. 3. Kur kazanımları içinde “dinleme, okuma, konuşma, yazma kazanımları verilirken konuşma ve yazılarında kullanır”

ifadelerine rastlanmaktadır. Bu etkinliklerin her kazanımda yaptırılmadığı bilinmektedir. Diğer kur kazanımlarında da aynı mantık güdölmüştür. Yabancılara Türkçe öğretimi hızlı yapılmaya çalışırken atasözü ve deyim öğretiminin kelime öğretme seviyesinde kaldığı görölmüştür. Hızlı bir şekilde tüm kurların 1 yılda bitirilmesi gerektiğinden kur seviyelerinin arası kısa tutulmaktadır. Yetiştirilmesi gereken müfredat kaynaklı olarak Öğretim elemanı ders ortamında sadece sunuş yoluyla eğitim vermek zorunda kalmaktadır. Öğrencilere verilen öğretim setlerinin dışında öğretim ortamının zenginleştirilmemesi gibi sebeplerle öğrenciler dile beklenildiği ölçüde maruz kalamamaktadırlar. Bu şekilde standart ortamın dışına çıkılmamış olunmamaktadır. Ders kitaplarında ve diğer öğretim setlerindeki okuma ve metinlerinde özellikle günlük hayatta sıkça kullanılan atasözleri ve deyimlere yer verilmemektedir. Kur seviyelerine uygun Türk dili ve kültürünü iyi yansıtan, günlük hayatın içinden diyalogların bulunduğu şarkı, türkü, film, dizi film, gazete gibi görsel işitsel materyallerin ders kitaplarına yardımcı kaynaklar olarak sınıf ortamına yeterince getirilmemektedir. Dışarıda evlerinde okunmak veya izlenmek için yeterince önerilerde bulunulmaması dilin yapısı içersinde çokça kullanılan atasözü ve deyim öğretiminin eksik kaldığı düşünölmektedir. Zenginleştirilmeyen ders ortamları ve yetersiz ve çeşitlendirilmeyen materyal, ders kitapları, çalışma kitapları ve kur setleri yetersiz ve kalıcı olmayan bir öğrenme meydana getirmektedir. Bu durumun hedef dili öğrenme aşamalarının hızlı geçildiğinden, özellikle mecazi yapılar olan atasözü ve deyimlerin öğretiminde dil öğretim setlerinde yeterince alan ve zaman yaratılmamasından ve bu yapıların öğrenilmesinin uzun zamanlara bırakılmasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

3.1.3. Çözümlerin Geliştirilmesi

Hem müfredatın yetiştirilmesi hem de hızlı ve kalıcı öğretim yapılırken yeterince zaman ve alan yaratılmayan atasözü ve deyim öğretimi için ders ortamının ve ders materyalinin zenginleştirilmesi gerektiği düşünölmüştür. Eğitim ortamına yeni bilgiler, yeni yöntemler ve yenilikçi öğrenme ve öğretme yaklaşımlarıyla gelmek elzem hale gelmiştir. Bu açıdan ders kitaplarına ek olarak daha fazla duyuya hitap eden, öğrencilerin ilgisini çekeceği düşünölen, sistematik bir müdahale ve nitelikli öğretimin gerçekleşmesi için ve içinde çok fazla atasözü ve deyim bulunduğu TV dizisiyle atasözü ve deyim öğretimi akla gelmiştir. Çalışmacının bizzat kendisinin katıldığı çalışma olmuştur. Uşak üniversitesi TÖMER’de uygulama çalışmaları için tüm çalışmalara katıldığı tespit edilen B2 seviyesinde 24 öğrencinin

verileri kabul edilmiştir. Deyim ve atasözleri için Türk aile yapısına ve kültürüne uygun, atasözü ve deyim bolca yer aldığı, yöresel ağız ve şivelerinin olmadığı 5 uzman tarafından tespit edilen “Aslan Ailem” TV dizisi tercih edilmiştir. Bunun için 5 uzman görüşü alınmıştır. İlk 4 bölümünden çıkarılan 200’e yakın deyim ve atasözünden öğrencilerin hiç tanımadığı 5 atasözü ve 20 deyim 5 uzman görüşü alınarak 6 günlük uygulama çalışması için tespit edilmiştir. Uygulama çalışmalarına başlamadan yaklaşık 200 deyim atasözünün bilinip bilinmediğinin tespiti için gruba biliyorum bilmiyorum şeklinde anket uygulaması yapılmıştır. Çalışma Uşak Üniversitesi TÖMER’de B2 kurunun yedi hafta gibi kısa sürede tamamlanması gerektiği, final sınav haftasından 1 hafta öncesine rastladığı ve yaz tatiline çıkılacağı için çalışma 6 günde tamamlanmıştır. Atasözü sayısının deyime göre az olmasının sebebi dizi içinde fazla rastlanmaması kaynaklıdır. 6 gün boyunca sürecek atasözleri ve deyimlerin uygulama çalışmalarına geçilmiştir. Uygulama sonrası son test değerlendirme soruları uygulanmıştır. Değerlendirme soruları 5 uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Madde sayısı öğretilen deyim ve atasözü kadardır. Maddelerin ifadesi, sınavın süresi, cevaplamanın nasıl yapılacağı açıklanmıştır. Şans başarısını azaltmak için ön test soruları açık uçlu hazırlanmıştır. Puanlamadaki nesnellığın sağlanması için boşluk doldurma ve çoktan seçmeli sorular tercih edilmiştir. Bütün yönergelerin tüm cevaplayıcılar tarafından anlaşılır olduğundan emin olunmuştur. Anlaşılmayan yönerge ve sorular için tekrar açıklama yapılmıştır. B2 seviyesindeki öğrenciler bu tür sorulara aşinadır.

Test maddelerinin ve şıkların içerisinde bilinmeyen kelimelerin olup olmadığı öğretim elemanlarının görüşü alınarak kontrol edilmiştir. Elde edilecek puanların ölçülmek istenen özelliğin iyi bir temsilcisi olmasına özen gösterilmiştir. Soruların sayısı ve kalitesi ölçülmek istenen davranışı yeterince yansıttığına dikkat edilmiştir. Bu konularda sürekli öğretim elemanlarıyla iletişim halinde olunmuştur.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Eylem araştırması problemle doğrudan ilişkili kişilerle gerçekleştirilir. Kasıtlı bir gruba gerçekleştirildiği için eylem araştırmalarında genellikle evren ve örneklem aynıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Çalışmanın grubu Uşak Üniversitesi TÖMER’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 24 öğrenciden oluşmuştur. Öğrencilerin tamamı B2 seviyesindedir. Çalışma grubunu ulaştıran öğrencilerin hangi ülkeden oldukları Tablo 1’ de verilmiştir. Öğrencinin 3’ü

Suriye, 10'u Türkmenistan, 5'i Gine, 1'i Afganistan, 2'si Irak 2'si İran ve 1'i Yemen uyrukludur.

Tablo 1: Çalışma Grubu

Ö	Ülke
Ö1	Suriye
Ö2	Afganistan
Ö3	Türkmenistan
Ö4	Türkmenistan
Ö5	Gine
Ö6	Irak
Ö7	Gine
Ö8	Irak
Ö9	Gine
Ö10	Türkmenistan
Ö11	Gine
Ö12	Yemen
Ö13	İran
Ö14	İran
Ö15	Türkmenistan
Ö16	Türkmenistan
Ö17	Türkmenistan
Ö18	Türkmenistan
Ö19	Türkmenistan
Ö20	Gine
Ö21	Suriye
Ö22	Türkmenistan
Ö23	Suriye
Ö24	Türkmenistan

Ö: ÖĞRENCİ

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

3 tür veri toplama aracı sayabiliriz. Bunlar gözlem, görüşme ve doküman teknikleridir (Ekiz, 2009). Çalışmamda nicel veri toplama araçlarını ön bilgi değerlendirme ve son test değerlendirme soruları oluşturmuştur. Ön bilgi soruları öğretilen deyim atasözünün sayısı kadar toplam 25 açık uçlu sorudan oluşmuştur. Şans faktörünü ortadan kaldırmak için bu sorular açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Her bir soru için en az 1 kelime veya 1 cümleyle açıklama yapmaları istenmiştir. Son test değerlendirme soru sayısı öğretilen deyim atasözünün sayısı kadar toplam 25 çoktan seçmeli sorudan oluşmuştur.

Nitel veri toplama araçları uygulama çalışmalarındaki gözlemlerdir.

3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Nitel veriler toplama sürecinde ön bilgi ve son test değerlendirmeleri öncesi, sırası ve sonrası olarak ele alınmıştır.

Uygulamalar Öncesinde Yapılanlar:

Uşak Üniversitesi TÖMER’de yapılacak olan uygulamalar için gerekli izinler alınmıştır. TÖMER’ de uygulama yapılacak sınıflar hazırlanmıştır. Uşak Üniversitesi TÖMER’de B2 seviyesinde görev yapan öğretim elemanlarıyla görüşmeler yapılmıştır. Yapılacak çalışma hakkında bilgiler verilmiştir. Onların görüşleri alınmıştır. Aynı şekilde öğrenciler de bilgilendirilmiştir. Öğrenme sürecinde öğrencilere nelerin öğretileceği, bu çalışmanın “Aslan Ailem” TV dizisi kullanılarak yapılacağı söylenmiştir. Beklentileri ve gönüllülük esası doğrultusunda hareket edilmiştir. Öncesinde bu TV dizisine görmemiş olanların izleyebilecekleri tavsiyesinde bulunulmuştur. Sınıf içi etkinliklerde tüm öğrencilerin aktif katılımının önemsendiği vurgulanmıştır. TV dizisinin ve görsellerin izletileceği sınıf her şeyiyle uygun hale getirilmiştir. Araştırmada veri kaynağını “Aslan Ailem” isimli televizyon dizisinin web ortamındaki yayınlanan bölümleri oluşturmuştur. Bu dizinin ilk 4 bölümünden yaklaşık 200 kadar deyim ve atasözünden öğrencilere uygulama öncesinde biliyorum bilmiyorum anketi uygulayarak, 5 öğretim elemanının görüşü alınarak B2 seviyesinde öğretilebilecek, öğrencilerin seviyelerine uygun öğrencilerin hiç tanımadığı ve ya az tanıdığı 20 deyim ve 5 atasözü tespit edilmiştir. Hayatın içinden günlük hayatta duyabilecekleri ve ya günlük hayatta kullanabilecekleri atasözü ve deyimler olmasına özen gösterilmiştir. Bu deyim ve atasözlerinin geçtiği diyaloglar, dizi kesitleri, dizi kesitlerinden kırpılmış resimler, değişik görseller ve 5 öğretim elemanının görüşü alınarak oluşturulmuş etkinlikler uygulama aşamasında kullanmak üzere hazırlanmıştır. 1. Uygulamada kullanılacak olan atasözü ve deyim adedince ön bilgi soruları yazılmıştır. Bu ön bilgi soruları için şans faktörünü ortadan kaldırmak için açık uçlu sorular kullanılmıştır. Farklı günde yeni deyim atasözleri öğretim ve uygulamasına geçmeden bir önceki günün deyim ve atasözlerinden oluşturulmuş kısa tekrar değerlendirme sorularıyla hazırlanmıştır. Bu kısa değerlendirme soruları boşluk doldurma, parantez içindeki kelimeleri boşluğa yazma ve anlamları verilen atasözü ve deyimlerin hangi atasözü ve deyime karşılık geldiğini

bulma şeklindedir. Bu kısa değerlendirme soruları bir önceki uygulamanın, atasözleri ve deyimlerin tekrarı için önemsenmektedir. Son uygulamada kullanmak öğrencilerin geldikleri noktayı görmek adına son değerlendirme soruları hazırlanmıştır. Bu sorular 5 öğretim elemanının görüşleri alınarak son şekli verildikten sonra öğrenci sayısınınca fotokopi olarak çoğaltılmıştır.

Uygulamalar Sırasında Yapılanlar:

18 Mayıs – 25 Mayıs tarihleri arasında toplam 6 gün uygulama çalışmaları yapılmıştır. İlk 15 dakika atasözü ve deyimler ve TV dizisi hakkında tekrar bilgi verildikten sonra öğretilecek deyim ve atasözleri ilgili açık uçlu sorulardan oluşan ön bilgi soruları sorulmuştur. Sonraki 4 gün boyunca ders ortamına getirilen TV dizisi kesitleri, görseller ve etkinliklerle atasözü ve deyim öğretimli yapılmıştır. 3., 4. ve 5. gün uygulama çalışmalarına geçilmeden öğrencilere önceki günlerde öğretilen deyim atasözleri için sınıf ortamına getirilen değişik türde hazırlanan tekrar değerlendirme soruları yöneltilmiştir. Sonrasında yeni atasözü ve deyim öğretimine geçilmiştir. Son gün 25 Mayıs tarihinde son değerlendirme testi uygulanmıştır.

1. Uygulama Çalışması (18.05.2019)

Çalışmacı ilk olarak uygulamanın başında kendini tekrar tanıtarak öğrencilerin kendilerini tek tek tanıtmalarını istemiştir. Öğrencilere bu ilk gün çalışma hakkında tekrar bilgiler verilmiştir. Atasözü ve deyimleri ne kadar tanıdıkları sorulmuştur. Bildikleri atasözü ve deyimleri söylemeleri istenmiştir. Atasözü ve deyimlerin Aslan Ailem TV dizisiyle öğretileceğinden tekrar bahsedilmiştir. İzleyip izlemedikleri sorulmuştur. TV dizisiyle ilgili bilgiler verilmiştir. Konusundan ve karakterlerinden bahsedilmiştir. Dil ediniminde dille beraber kültüründe öğrenilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Haftalık veya günlük ve Türk dil ve kültürünü iyi yansıtan TV dizilerinin takip edilerek bu kazanımların yapılabileceği aktarılmıştır. Ön test ve son test günleri hariç 4 gün boyunca 20 deyim 5 atasözü öğretimi yapılacağı tekrar hatırlatılmıştır. Bu çalışmanın kendi dil edinimleri için de hayati olduğundan bahsedilmiştir. Öğrencilerin TV dizisi süresince dikkat etmeleri gereken yerler belirtilmiştir. Öğrencilere yapılacak uygulamalar ve uygulama aşamaları anlatılmıştır. Uygulama aşaması öncesinde sırasında ve sonraki değerlendirme çalışmalarında kullanılacak soru türleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu tür sorulara aşina olup olmadıkları sorulmuştur. Ön testin ne olduğu, ne işe yarayacağı ve

içeriğindeki sorular, süre hakkında bilgi verildikten sonra ön test uygulamasına geçilmiştir. Ad ve soyadlarını ilgili yerlere yazılması istenmiştir. Uygulama tamamlandıktan sonra kâğıtlar toplanıp uygulama sona erdirilmiştir.

2. Uygulama Çalışması (21.05.2019)

Uşak Üniversitesi TÖMER’de kur programının son iki haftası olduğu için atasözü deyim öğretimi uygulamaları ve ön bilgi ve son test değerlendirme uygulama günleriyle birlikte 6 günde sona erdi. Uygulama 21.05.2019 pazartesi günü gerçekleştirildi. 4 deyim 1 atasözü öğretimi yapılması hedeflenmiştir. Çoktan seçmeli testten Derste öğretilmeye çalışılan atasözü ve deyimlerin anlamlarının çıkarılması çalışmasıyla başlanmıştır. Her öğrenci düşündüğü şıkkı işaretlemiştir. Sonra atasözü ve deyimleri geçtiği dizi kesitleri izlettirilmiştir. Atasözü ve deyimlerin geçtiği cümlelere, diyaloglara ve görsellere vurgu yapılmıştır. Öğrencilerden kültür unsurlarına da dikkat etmeleri istenmiştir. Deyim ve atasözlerin geçtiği cümlelerin öncesi ve sonrasındaki bildikleri yapılardan, kelimelerden, karakterlerin jest ve mimiklerin kısacası cümlenin gelişinden ve konuşmanın gidişatından yola çıkarak cevaplarının tekrar gözden geçirilmesi istenmiştir. Dizi kesitleri 2. defa izletilmiştir. Son olarak konuşmaların ve karakterlerin hareketlerinin hızlı geçildiği düşünülerek konuşma diyalogları ve ilgili görseller ekrana yansıtılarak öğrencilerin atasözü ve deyimlerin anlamlarının sezdirilmesi kolaylaştırılmıştır. Doğru cevaplar ve izletilen dizi kesitlerinden tespit edilen kültür unsurlarının neler olduğu ve tespit edilen farklı deyim ve atasözleri, diğer bilinmeyen kelimeler de yazılmıştır. Öğrencilerden cevaplarını kontrol edip doğrusunu yazmaları istenmiştir. Öğretmen tarafından varsa deyim ve atasözlerinin diğer anlamları da söylenmiştir.

Tablo 2: 2. Uygulamasındaki Atasözü ve Deyimler

Deyim / Atasözü	Bölüm / Zaman
1. Burnunun direği sızlamak deyim	1. Bölüm (0.23.00 – 0.26.00)
2. Gönül koymak deyim	1. Bölüm (0.29.00 - 0.33.00)
3. Geç olsun da güç olmasın atasözü	1. Bölüm (0. 48.00 - 0.51.00)
4. Anasından emdiği süt burnundan gelmek deyim	1. Bölüm (0.53.00 - 0.55.00)
5. Şeytan kulağına kurşun deyim	1. Bölüm (1.07.00 - 1.10.00)

Uygulama Etkinliği: Atasözü ve Deyimlerle İlgili Çoktan Seçmeli Sorular

Doğru şıkkı işaretleyiniz.

1. *Burnunun direği sızlamak deyimi* ne anlama gelir.

- A. Çok üzölmek, maddi veya manevi çok acı duymak
- B. Gücenmek, alınmak, darılmak
- C. Bir işi yaparken çok sıkıntı çekmek
- D. İyi insan olmadığı bakışından belli oluyor

2. *Gönöl koymak deyimi* ne anlama gelir.

- A. Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak
- B. Bir kimsenin görmediği veya bulamadığı bir şeyi, ona sert bir tavırla göstermek
- C. Gücenmek, alınmak, darılmak
- D. Bir şey karşısında insanın dayanıklılığı elden gitmek

3. *Geç olsun da güç olmasın atasözü* hangi anlama gelmektedir.

- A. İyi insan olmadığı bakışından belli oluyor.
- B. Bir kimsenin oturduğu yerin durumu, onun kişiliğini belli eder.
- C. Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır.
- D. Çeşitli engeller yüzünden gerçekleşemeyen işlerde avunmak için söylenen bir söz

4. *Anasından emdiği süt burnundan (fitil fitil) gelmek deyimi* hangi anlama gelmektedir.

- A. Çok üzölmek
- B. Bir işi yaparken çok sıkıntı çekmek
- C. Gücenmek, alınmak, darılmak
- D. Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak

5. *Şeytan kulağına kurşun deyimi* hangi anlama gelmektedir.

- A. İyi insan olmadığı bakışından belli oluyor
- B. Susturmak
- C. Aksama ihtimali bulunan durum veya işler düzenli gittiğinde 'nazar değmesin' anlamında söylenen bir söz
- D. Çok üzölmek

Uygulama Etkinliği: Atasözü ve Deyimlerle İlgili Görseller ve İlgili Diyaloglar.

Deyim: Burnunun direği sızlamak

Gayret Aslan: Çıksan ne olacak? Benden sonra sizi arayacak. Hastanede olduğunuzu öğrenecek.

Umut Aslan: Sızlattınız burnumun direğini.

Deyim: Gönül koymak

Mutlu Aslan: Dünyanın sonu geldi herhalde. Babam yemek yemeden kalktı masadan.

Umut Aslan: Annem pilavı az koydu ya. Gönül koydu.

Mutlu Aslan: Valla! Üzüldü adam.

Atasözü: Geç olsun güç olmasın.

Murat Aslan: Hadi geç kalıyoruz.

Hayriye Aslan: Aman! Oğlum. Geç olsun da güç olmasın. Hayır olsun her şey. Dikkat edin kendinize.

Deyim: Anasından emdiği sütü burnundan getirmek.

Hatice Aslan: Yumurta fiyatını 50 kuruşa indirmek neymiş, ben bunun intikamını alacam onlardan (komşuları için). O kaybettiğimiz 25 kuruş var ya. Hepsini tek tek alacam. Burunlarından fitil fitil getireceğim. Bunu yapacağım. Göreceksin.

Deyim: Şeytan kulağına kurşun

Hayriye Aslan: Diğer meseleden haberi yok, değil mi? O mesele çiftlik meselesinden daha önemli. Aman! Oğlum. Aman! Şeytan kulağına kurşun.

2. Uygulama Çalışmasındaki Atasözü ve Deyimlerin Anlamları

1. Burnunun direği sızlamak deyimini

Maddi veya manevi çok acı duymak, çok üzülme

2. Gönül koymak deyimini

Gücenmek, alınmak, darılmak.

3. Geç olsun da güç olmasın atasözü

Amaca geç ulaşmak, hiç ulaşamamaktan daha iyidir

4. Anasından emdiği süt burnundan gelmek deyimi

Bir işi yaparken çok sıkıntı çekmek, eziyete katlanmak

5. Şeytan kulağına kurşun deyimi

Aksama ihtimali bulunan durum veya işler düzenli gittiğinde 'nazar değmesin' anlamında söylenen bir söz

3. Uygulama Çalışması (22.05.2019)

Yeni deyim ve atasözü öğretimine geçmeden 2. gün uygulamasında öğretilen atasözü ve deyimlerin tekrar edilmesi amacıyla öğrencilere deyim ve atasözlerinin sayısı kadar boşluk doldurma etkinliği yansıtılmıştır. Sorular cevaplandıktan sonra yeni deyim ve atasözleri öğretimine geçilmiştir.

1. Tekrar Değerlendirme Etkinliği

Aşağıdaki deyim ve atasözlerindeki boşlukları doğru kelimelerle doldurunuz.

1. Burnunun sızlamak
2. Küsmek anlamına gelen deyim koymaktır.
3. Anasından emdiği sütü getirmek.
4. olsun olmasın.
5. Şeytan kulağına

Bu uygulama 22.05.2019 Salı günü gerçekleştirilmiştir. O gün 4 deyim ve 3 atasözü öğretimi yapılmıştır. Bu uygulamada “göz organı” ile alakalı 2 deyim ve 1 atasözü seçilmiştir. Derse öğretilmeye çalışılan atasözü ve deyimlerin çoktan seçmeli testten anlamlarının sezdirilmesi çalışmasıyla başlanmıştır. Her öğrenci belirlediği şıkkı işaretlemiştir. Sonra atasözü ve deyimleri geçtiği dizi kesitleri izletilmiştir. Atasözü ve deyimlerin geçtiği cümlelere, diyaloglara, görsellere ve artık dil öğretiminde vazgeçilmez olan kültür unsurlarına da vurgu yapılmıştır. Deyim ve

atasözlerin geçtiği cümlelerin öncesi ve sonrasındaki bildikleri yapılardan, anahtar kelimelerden yola çıkarak ve resimlerin zihinlerinde canlandırdığı katkıyla cevaplarının tekrar gözden geçirilmesi istenmiştir. Dizi kesitleri 2. defa izletilmiştir. Son olarak hazırlanan diyaloglar ve görseller ekrana yansıtılmıştır. Bu etkinlik dinleme anlama becerisi eksik olan öğrenciler için önemli olmuştur. Bu öğrencilere cevaplarını tekrar gözden geçirme fırsatı vermiştir. Deyimlerin ve atasözlerinin tüm anlamları, tespit edilen kültür unsurları ve farklı deyim atasözleri, diğer bilinmeyen kelimeler de yazılmıştır. Öğrencilerden cevaplarını düzeltmeleri istenmiştir.

Tablo 3: 3. Uygulama Çalışmasındaki Deyimler ve Atasözleri

Deyim / Atasözü	Bölüm / Zaman
1. Gözüne sokmak deyimini	2. Bölüm (0.15.00 - 0.18.00)
2. Gözü göz değil atasözü	2. Bölüm (0.15.00 - 0.18.00)
3. Çırpı gibi bacak veya kol deyimini	2. Bölüm (0.15.00 - 0.18.00)
4. Aslan yattığı yerden bellidir atasözü	2. Bölüm (0.38.00 - 0.43.00)
5. Gün doğmadan neler doğar atasözü	2. Bölüm (0.38.00 - 0.43.00)
6. Bıçak kemiğe dayanmak deyimini	2. Bölüm (0.57.00 - 01.00.00)
7. Gözleri yuvalarından fırlamak deyimini	2. Bölüm (1.05.00 - 1.08.00)

Uygulama Etkinliği: Atasözü ve Deyimlerle İlgili Çoktan Seçmeli Sorular

Doğru şıkkı işaretleyiniz.

1. *Gözüne sokmak deyimini* hangi anlama gelmektedir.

- A. Bir kimsenin görmediği veya bulamadığı bir şeyi, ona sert bir tavırla göstermek.
- B. Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak
- C. Çok ince, çok zayıf (kol ve bacak)
- D. Maddi veya manevi çok acı duymak, çok üzülme

2. *Gözü göz değil atasözü* ne anlama gelmektedir.

- a. Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak
- b. Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır.
- c. Maddi veya manevi çok acı duymak, çok üzülme
- d. İyi insan olmadığı bakışından belli oluyor.

3. *Çırpı gibi bacak ve kol deyimini* ne anlama gelmektedir.

- A. Sağlam ve güçlü bacaklar
- B. Çok ince, çok zayıf
- C. Çok kötü ve pis

D. Bir şey karşısında insanın dayanıklı

4. *Aslan yatağından (yattığı yerden) bellidir (belli olur) atasözü ne anlama gelmektedir.*

- A. Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır.
- B. Çeşitli engeller yüzünden gerçekleşmeyen işlerde avunmak için söylenen bir söz.
- C. Bir kimsenin oturduğu yerin durumu, onun kişiliğini belli eder
- D. İnsan nasıl yatarsa öyle kalkar

5. *Gün doğmadan neler doğar atasözü ne anlama gelir.*

- A. Güneş doğduğu gibi batar
- B. İnsanın başına her şey gelebilir.
- C. Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır.
- D. Sıkıntılı günler olacak

6. *Bıçak kemiğe dayanmak deyimi hangi anlama gelmektedir.*

- A. Öldürmek
- B. Yaralamak
- C. Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak
- D. Çekilen sıkıntı artık katlanılamayacak bir duruma gelmek

7. *Gözleri yuvalarından (evinden) fırlamak deyimi hangi anlama gelmektedir.*

- A. Gözlerini, akı çok görünecek biçimde açmak
- B. Korku, öfke ve telaşı belli olmak
- C. Çekilen sıkıntı artık katlanılamayacak bir duruma gelmek
- D. Gözleriyle ilgili bir problemi olmak

Uygulama Etkinliği: Deyim ve Atasözleri ile İlgili Dizi Kesitinden Kırpılmış Görseller

Uygulama Etkinliği: Deyim ve Atasözlerinin İçinde Geçtiği Cümleler/Diyaloglar

1. Gözüne sokmak deyimini

Anne Aslan: Getir Şu tapuyu da hanım efendinin gözüne sokalım.

2. Gözü göz değil atasözü

Burcunun Arkadaşı: Burcu, bu kadının gözü göz değil, arabada mı beklesek?

3. ırpı gibi bacak veya kol deyimini

Bana Anne: Kürdan gibi kız, “ırpı Gibi” bacaklar böyle. (parmağıyla nasıl olduğunu gösteriyor)

4. Aslan yattığı yerden bellidir atasözü

Baba Anne: Evde cıncık gibi pırıl pırıl oldu, Haccem. Aslan yattığı yerden belli olurmuŐ.

5. Gün doğmadan neler doğar atasözü

Baba Anne: Allah korusun, evladım. Gün doğmadan neler doğar. Bırak! Sıkma canını!

6. Bıçak kemiğe dayanmak deyimini

Baba Aslan: Bütün bunları annenize söyleyecektim. Ömür boyu saklayamam ki. Bıçak kemiğe dayandı.

7. Gözleri yuvalarından fırlamak deyimini

Duygu: Ev benim dedikçe kadının gözleri yuvalarından böyle “buing.. buing...” fırladı. Böyle, gözlerini belertti. Kötü kötü baktı.

3. Çalışmasındaki Deyimler ve Atasözlerinin Anlamları

1. Gözüne sokmak deyimini

Bir kimsenin görmediği veya bulamadığı bir şeyi ona sert bir tavırla göstermek

2. Gözü göz değil atasözü

Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak

3. Çırpı bacak veya kol deyimini

Çok ince, çok zayıf

4. Aslan yattığı yerden bellidir atasözü

Bir kimsenin oturduğu yerin durumu, onun kişiliğini belli eder

5. Gün doğmadan neler doğar atasözü

Beklenmedik sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır

6. Bıçak kemiğe dayanmak deyimini

Çekilen sıkıntı artık katlanılamayacak duruma gelmek

7. Gözleri yuvalarından fırlamak deyimini

Gözlerini, akı çok görünecek durumda biçimde açmak

4. Uygulama Çalışması (23.05.2019)

Yeni deyim ve atasözü öğretimine geçmeden 3. gün uygulamasında öğretilen atasözü ve deyimlerin tekrar edilmesi amacıyla öğrencilere deyim ve atasözlerinin sayısı kadar boşluk doldurma soruları etkinliği yansıtılmıştır ve sorular cevaplandıktan sonra yeni deyim ve atasözleri öğretimine geçilmiştir.

2. Tekrar Değerlendirme Etkinliği

Aşağıdaki deyim ve atasözlerindeki boşlukları doğru kelimelerle doldurunuz.

1. sokmak

2. göz değil

3. gibi bacak
4. yattığı yerden bellidir.
5. doğmadan doğar.
6. kemiğe dayandı.

Bu uygulama 23.05.2019 Çarşamba günü yapılmıştır. Bu uygulama dersinde sadece 7 deyim öğretimi yapılmıştır. Bu deyimler 4'te yer almaktadır. Bu uygulamada yine vücudumuzun bölümleri (kafa, baş, göz ve diz) ile ilgili deyimlere yer verilmiştir. Bu türden deyimlerin fark edilmesi, anlamlandırılması ve hatırd tutulması kolay olacağı düşünülerek getirilmiştir. 3. Uygulamada bu türden deyimlerin kolayca fark edildiği ve anlamlandırıldığı görülmüştür. Derse öğretilmeye çalışılan deyimlerin anlamlarıyla eşleştirme çalışmasıyla başlanmıştır. Her öğrenci verdiği cevabı yazmıştır. Sonra atasözü ve deyimleri geçtiği dizi kesitleri izletilmiştir. Deyimlerin geçtiği cümlelere, diyaloglara ve görsellere vurgu yapılmıştır. Deyimleri kullanan karakterlerin içinde bulunduğu durum ve hareketlerine bakarak cevaplarının tekrar gözden geçirilmesi istenmiştir. Dizi kesitleri 2. defa izletilmiştir. Son olarak hazırlanan diyaloglar ve görseller ekrana yansıtılmıştır. Bu etkinlik dinleme anlama becerisi eksik olan öğrenciler için önemli olmuştur. Bu öğrencilere cevaplarını tekrar gözden geçirme fırsatı vermiştir. Deyim ve atasözlerinin tüm anlamları, izletilen dizi kesitlerinden tespit edilen kültür unsurlarının neler olduğu ve tespit edilen farklı deyim ve atasözleri, diğer bilinmeyen kelimeler yazılmıştır. Öğrencilerden cevaplarını düzeltmeleri istenmiştir.

Uygulama Etkinliği: Atasözü ve Deyimlerle İlgili Eşleştirme Soruları

Deyimleri Anlamlarıyla Eşleştiriniz.

1. *(bir şeye) can dayanmamak deyimi* (.....)
2. *Gözlerini belirtmek deyimi* (.....)
3. *Aklını başına almak (toplamak, devşirmek) deyimi* (.....)
4. *Kafası almamak deyimi* (.....)
5. *Dize getirmek deyimi* (.....)
6. *Kafa patlatmak deyimi* (.....)

7. (birinin) dizlerine kapanmak deyimi

(.....)

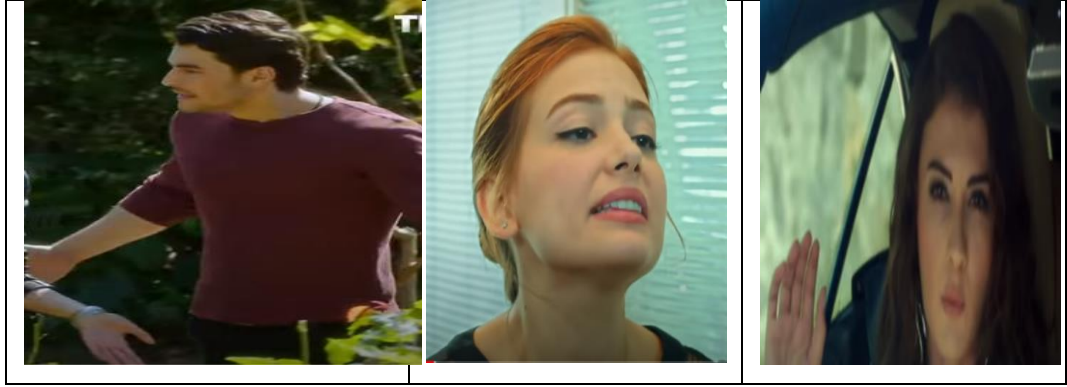
- A. Gözlerini, akı çok görünecek biçimde açmak
- B. Anlayamamak, kavrayamamak
- C. Bir şey karşısında insanın dayanıklılığı elden gitmek
- D. Kendisine karşı geleni yenerek buyruğuna uyacak duruma sokması
- E. Çok yalvarmak.
- F. Akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak
- G. Bir konu üzerinde pek çok düşünmek

Tablo 4: 4. Uygulama Çalışmasındaki Deyimler

Deyim / Atasözü	Bölüm / Zaman
1. Gözüne belirtmek deyimi	2. Bölüm (1.04.00 - 1.07.00)
2. Bir şeye can dayanmamak deyimi	2. Bölüm (1.14.00 - 1.18.00)
3. Aklını başına devşirmek deyimi	2. Bölüm (1.14.00 - 0.18.00)
4. Kafası almamak deyimi	3. Bölüm (0.14.00 - 0.17.00)
5. Dize getirmek deyimi	3. Bölüm (0.24.45 - 0.28.00)
6. Kafa patlatmak deyimi	3. Bölüm (0.24.45 - 0.28.00)
7. Dizlerine kapanmak deyimi	3. Bölüm (0.24.45 - 0.28.00)

Uygulama Etkinliği: Görseller

Uygulama Etkinliği: Deyimleri İçinde Barındıran Diyalogların İçinde Geçen Cümleler.

Deyim: Bir Şeye can dayanmamak

Mutlu Aslan: Abim iÇten atılmıŐ. Hastane iflas etmiŐ.

Hatice Aslan: Oooo, ben senin gözyaŐlarına sana kıyamam. İŐsiz kaldım ne demek?

Mutlu Aslan: Çok geçiriyor abim. Dn o kız geldi. zerine Babaannem çok kötü hastalandı.

Pert yani. Abim bir de bugün üzerine işini kaybetti. Anneciğim, buna can dayanmaz. Bunların hepsi travma.

Deyim: Aklını başına almak

Umut Aslan: Biz kızdandan önce bulsak adamı. iftliği bize versin diye ikna ederiz. Anlatırız durumu.

Vedat Aslan: Oğlum başına devşir. Adam bize niye versin ki iftliği.

Deyim: Gözlerini belirtmek

Burcu Olgun: Ev benim dedikçe kadının gözleri böyle yuvalarından fırladı. Böyle gözlerini belirtti. Kötü kötü baktı.

Deyim: Kafası almamak

Murat Aslan: Ne? Bir karıŐıklı olmadığına emin misin? Hayır, benim kafam almıyor da. Bizim iftlik nasıl senin olur yahu diyerek ellerine yanına aar.

Burcu Olgun: Gayet basit. Aslında bu çiftlik hiç sizin olmamış. Sen neye inanmıyorsun? Neyi sorguluyorsun?

Deyim: Dize getirmek

Umut Aslan'ın iş arkadaşı Pelin: Büyük dediysem çarpıcı etkileyici anlamında büyük. Umut Bey'i dize getirecek. Bak gerçekten de söz verdiği istifayı ettirecek bir haber olmalı benim bulacağım haber.

Deyim: Kafa patlatmak

Umut Aslan'ın iş arkadaşı Pelin: Of! Yok yok yok. Olmayacak işte. Bulamıyorum. Çarpıcı haber olmuyor. İki gecedir düşünüyorum. Kafa patlatıyorum. Beynim yandı resmen. Ama yok. Kabus, ya!

Deyim: Dizlerine Kapanmak

Umut Aslan'ın iş arkadaşı Pelin: İşte bu! Yılın haberini yapacam. Olay olacak. Umut Bey sinirden mikrofonu televizyonu kemirecek. Ne olur, iddiamız geçersiz olsun, diye dizlerime kapanacak. İyi haberci kimmiş sonunda öğrenecek.

4. Uygulama Çalışmasındaki Deyimlerin Anlamları

1. Bir şeye can dayanmamak deyimi

Bir şey karşısında insanın dayanıklılığı elden gitmek

2. Gözlerini belirtmek deyimi

Şaşırıp kalmak

3. Aklını başına almak deyimi

Akılsızca davranışlardan kendini kurtarmak

4. Kafası almamak deyimi

Anlayamamak

5. Dize getirmek deyimi

Kendisine karşı geleni yenerek buyruğuna uyacak duruma sokması

6. Kafa patlatmak deyimini

Bir konu üzerinde pek çok düşünmek

7. Dizlerine kapanmak deyimini

Çok yalvarmak

5. Uygulama Çalışması (24.05.2019)

Yeni deyim ve atasözü öğretimine geçmeden 4. gün uygulamasında öğretilen atasözü ve deyimlerin tekrar edilmesi amacıyla öğrencilere deyim ve atasözlerinin sayısı kadar boşluk doldurma soruları etkinliği yansıtılmıştır ve sorular cevaplandıktan sonra yeni deyim ve atasözleri öğretimine geçilmiştir.

3. Tekrar Değerlendirme Etkinlik Soruları

Anlamı verilen deyimlerin eksik yerlerini parantez içindeki verilen kelimelerden bulup yazınız.

1. Bir şey karşısında insanın dayanıklılığı elden gitmek anlamına gelen dayanmamaktır. (can, para, kağıt)
2. Şaşırp kalmak anlamına gelen deyim belirtmektir. (kulaklarını, dişlerini, gözlerini)
3. Akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak, aklını devşirmektir. (gözüne, başına, koluna)
4. Anlayamamak, kavrayamamak anlamına gelen deyim almamaktır. (gözü, kafası, kolu)
5. Kendisine karşı geleni yenerek buyruğuna uyacak duruma sokması anlamına gelen deyim getirmektir. (dize, kola, ayağa)
6. Bir konu üzerine pek çok düşünmek anlamına gelen deyim patlatmaktır. (göz, kafa, diş)
7. Çok yalvarmak anlamına gelen deyim kapanmaktır. (odaya, eve, dizlerine)

Tablo 5: 5. Uygulama Çalışmasındaki Atasözü ve Deyimler

Deyim / Atasözü	Bölüm / Zaman
1. Tepesinin taşı atmak deyimini	3. Bölüm (2.16.00 - 2.19.00)
2. Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulmaz atasözü	4. Bölüm (0.39.00 - 0.42.00)

3. Dil dökmek deyimi	4. Bölüm (0.39.00 - 0.42.00)
4. Bağına taş basmak deyimi	4. Bölüm (1.06.00 - 1.09.00)
5. Göz boyamak deyimi	4. Bölüm (1.09.00 - 1.11.20)
6.(bir şey birinin) boyunu aşmak deyimi	4. Bölüm (1.38.00 - 1.40.00)

Son testten önce son uygulama 24.05.2019 Perşembe günü gerçekleştirilmiştir. 5 deyim ve 1 atasözü öğretimi yapılmıştır. Bu uygulamada da yine vücudumuzun bölümleri (göz ve dil) ile ilgili deyimlere yer verilmiştir. Bu türden deyim ve atasözlerine öğrenciler iyice aşina olmuşlardır. Bu vücudun bölümleriyle ilgili atasözü ve deyimlerin gerçek anlamlarının dışında düşünmek gerektiğini iyi kavramışlardır. 5. gün atasözü ve deyimleri yansıtılmıştır. Anlamlarının ne olabileceği sorulmuştur. Birkaç öğrencinin tespit ettiği deyim ve atasözlerinin altına yazılıp aynı atasözü ve deyimlerin geçtiği dizi kesitleri izletilmiştir. Öğrencilerin değişen cevapları ve anlamları verilemeyen atasözü ve deyimlerin anlamları eklenmiştir. Sonraki uygulama etkinliği olarak daha önceden dizi kesitinden kırılmış ve ders ortamında ekrana yansıtılan görsele karşılık gelen deyim söyleyiniz olmuştur. 2 görsel yansıtılmıştır. Bu görsellere karşılık gelen doğru atasözü ve deyimler, öğrenciler tarafından tespit edilen kültür unsurları ve farklı deyim ve atasözleri ve diğer bilinmeyen kelimeler de yazılmıştır.

En sonunda atasözü ve deyimlerin içinde geçtiği izledikleri dizi kesitlerinden, hatırlatma olarak öğretmenin daha önce hazırlayarak ders ortamına getirdiği ve ekrana yansıttığı diğer görseller ve dizi kesitinde geçen diyaloglardan, cümlenin gelişinden ve konuşmanın gidişatından ve öğrencilerin kendilerinin aldığı farklı notlardan yola çıkarak anlamlarının sezdirilmesi etkinliğine geçilmiştir. Doğru

söylenen edilen cevaplar yazılmıştır. Verilen doğru yanıtlara geri dönütler sağlanmıştır. Öğretilen atasözü ve deyimlerin tüm anlamları ekrana yansıtılmıştır ve öğrencilerden deftere yazmaları istenmiştir.

Uygulama Etkinliği: Diğer Görseller

Uygulama Etkinliği: Atasözü ve Deyimleri İçinde Barındıran Diyalogların İçinde Geçen Cümleler.

Atasözü: Gözü darıda olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulmaz

Vedat Aslan: İyi de kız çağız dışarıda sırlısklam olmuştur, şimdi.

Hatice Aslan: Suç bizde mi biz mi çağırdık?

Hayriye Aslan: Valla haklısın Haccem. Gözü darıda olan kuğun ayağı tuzaktan kurtulmaz derler. Oda çiftliğe göz koymasaydı işte böyle yağmura tutulur.

Hayriye aslan: Kim dedi ona el alemin çiftliğine gel, ortasına çadır kur diye?

Deyim: Boyunu aşmak

Umut Aslan: Birader bir boy ver bakalım. O torbaların içinde.

Murat Aslan: Hiç vermeyeyim birader. Bu benim boyumu fersah fersah aşar.

Deyim: Dil dökmek

Mutlu Aslan: Kim olacak? Gayret abim 1 saattir dil döküyorum bir bardak su getir ne olur diye.

Deyim: Göz boyamak

Mutlu Aslan: Burada sanat yapıyorum

Hatice Aslan: Ya! Tabi tabi boyarsın. Çok güzel boyamışsın. Ama göz boyuyorsun. Ben koca duvarı bitirdim sen hala aynı yere fırça sürtüp duruyorsun. Oyalanma.

Deyim: tepesinin tası atmak

Hayriye Aslan: Vedat, böyle deli deli konuşup benim tepemin tasını attırma. Azıcık toparlan. Kendine gel. Bir daha böyle konuşursan analık hakkımı helal etmem.

Deyim: Bağına taş basmak

Hatice Aslan: Hanımefendi birde eve yerleşsin diye ben uğraşıyorum. Göstereceğim ben ona gününü. Bağıma taş basıp birkaç gün idare edeceğim. Görecek o çırpı bacak gününü.

5. Uygulama Çalışmasındaki Atasözü ve Deyimlerin Anlamları

1. Tepesinin tası atmak deyimini

Birdenbire çok sinirlenmek

2. Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulamaz atasözü

Gözü bir türlü doymayan, sürekli çıkarını düşünen, onun peşinden koşan ve bu uğurda her türlü işe kalkışan kimse, yakasını tehlikelerden kurtaramaz; başına türlü belalar gelir.

3. Dil dökmek deyimi

İnandırmak için tatlı sözler söylemek

4. Bağına taş basmak deyimi

Acıya katlanmak

5. Göz boyamak deyimi

Kandırmak

6. Boyunu aşmak deyimi

Kişinin gücünün, yeteneğinin, yetkisinin üstünde olmak

6. Uygulama Çalışması (25.06.2019)

“Aslan Ailem” TV dizisinde geçen 25 atasözü ve deyim öğretimi dizi kesiti sahneleri, ilgili dizi kesiti diyalogları ve görseller kullanarak atasözü ve deyim öğretimi tamamlanmıştır. O gün 4 gün boyunca öğretilen 20 deyim ve 5 atasözü ile ilgili 25 çoktan seçmeli sorulardan oluşan son test değerlendirme uygulaması yapılmıştır. Değerlendirme 50 dakika sürmüştür. Uygulamadan sonra kağıtlar toplanmıştır.

Uygulamalar Sonrasında Yapılanlar

Bu son değerlendirme testinden aldıkları oranlar ile ön bilgi değerlendirme sonuçları ve 2., 3. ve 4. günlerde yeni atasözü öğretimine geçmeden bir önceki güne ait kısa tekrar değerlendirmeleriyle ilgili ortaya çıkan sonuçlar da toplanarak karşılaştırma ve analiz sürecine başlanmıştır.

Nitel veri toplama sürecini uygulama çalışmalarındaki sınıf gözlemleri oluşturmuştur.

Bu süreçte amaç öğrencilerin derse ilgisini, kullanılan materyalin etkisini ve kültür unsurlarını tanıyıp tanımadıklarını görmek ve sezdirme çalışmalarında bilinmeyen kelime, kalıp sözler ve farklı deyim atasözlerine rastlayıp rastlamayacaklarını gözlemlemektir.

Uygulama Çalışmaları Gözlemleri

1. *Uygulama Çalışması Gözlemleri:* İlk gün ön bilgi değerlendirmesi yapılmıştır. Aradaki 4 uygulama çalışmaları esnasındaki gözlemler değerlendirilmiştir.

2. *Uygulama Çalışması Gözlemleri:* 21.05.2019 tarihinde yapılmıştır. Öğrencilerin hevesli olduklarını gözlemledim. TV dizisi kullanmak alışmış oldukları materyallerden farklı geliyordu. Motivasyonlarının yüksek olduğu gördüm. İlk gün deyim ve atasözlerinin ve anlamlarının bulunduğu etkinlik için tepkileri çekinceliydi. Dizi kesitleri öncesinde hedef atasözü ve deyimlerin anlamlarının tespiti için dikkat etmeleri gereken şeyleri söylediğimde derse yoğunlaşmaları uzun sürmedi. Örneğin, “burnunun direği sızlamak” deyimini için ekrana yansıtılan görseldeki karakterin burnunun bantlı olması ve burnunda tamponlar olması deyim anlamının olumsuz bir şey olduğunu düşünmesi zor olmadı. “Gönül koymak” deyimini için konuşmanın devamında “üzülmek” ifadesine rastlamaları deyim anlamını bulmada tereddüt yaşamadıklarına şahit oldum. Öğrenciler artık anlamsal çıkarımlarda neye dikkat edeceklerini biliyordu. Dersi bir bulmacaya benzetmişlerdi. Eğleniyorlardı. Dersin atmosferi sadece bu iki deyimden sonra bile olumlu anlamda değişmişti. Hızlı öğreniyorlardı. Dakikalar geçtikçe ve karakterleri tanıdıkça dizi filme adapte olmaları, derse ve atasözü ve deyim öğrenmeye karşı olumlu tutum göstermeleri dersin gidişatı için önemliydi. Öğrencilerin anlamsal bulgularının doğru çıkması dersi eğlenceli, zevkli ve dikkat çekici hale getirmiştir. Atasözü ve deyimlerin geçtiği konuşma bölümlerinin ekrana yansıtılması öğrencilerin atasözü ve deyimlerin anlamlarını bulmalarını daha da kolaylaştırmıştır. Bu şekilde daha fazla öğrenciden olumlu dönütler alınmıştır. Öğrencilerin doğru sezgileri onların daha fazla derse katılmasına ve iletişimin güçlenmesine yol açmıştı. Derste doğru anlamların yazılması ve öğrencilerin kendi notlarını yazmasını istemem tekrar etme, hatırd tutma ve kalıcılık için öğrenciler tarafından önemsenmişti.

İzletilen dizi kesitlerinde farklı deyim ve atasözlerine ve kültür unsurlarına rastlayıp rastlamadıkları sorulduğunda birbirlerine baktıklarını gördüm. İzletilen kesitte farklı olarak “turp gibi”, “kıymak”, “işine gelmek”, “aradan sıyrılmak”, “yüreği kararmak” ve “toprağı bol olsun” deyimleri olduğundan bahsettim. Fakat kültür unsuru olarak çoğumuzun belki dikkat edemediği Türk aile yapısının bir özelliği olan “3 nesil bir arada yaşamak”, yemek kültürü olarak “musakka- nohutlu pilav” ve “hiç kimsenin yemeğini bitirmeden sofradan kalkmaması” ve inanç unsurları olarak “başörtüsü”, “okumak – üfleme” vurgusunu yaparak ve dizi

kesitleri içinde geçen “zevzek, mavzubahis, talim, bebe, gıdılık, izdivaç, mübarek” gibi bilinmeyen kelimelerin anlamlarıyla onlarında not almalarını istedim. Bir sonraki derste farklı atasözü ve deyimlere ve kültür unsurlarına daha fazla dikkat ederlerse rahatça gözlemleyebileceklerini söyledim.

3. *Uygulama Çalışması Gözlemleri:* 22.05.2019 tarihinde yapılmıştır. Öğrencilerin ilk günün özgüveninde olduklarını gördüm. Aynı heyecanla o günün deyim ve atasözlerini içeren soruları yansıtmamı ister gibiydiler. Öğretilmeye çalışılan deyim ve atasözleri için ekrana yansıtılan olası cevapları için şıklardan, görsellerden, dizi kesiti videoları ve konuşma metinlerinden çoğu öğrencinin cevabının doğru olduğunu gördüm. Çünkü mantık aynıydı. Artık öğrencilerin daha rahat olduklarını gördüm. Örneğin, “çırpı gibi” deyimini için karakterin deyimini anlatan hareketi yapması öğrenci için deyimini anlamını bulmak için yetiyordu. Bu görsel öğrencinin beyinde yer edeceği için o deyimini bir başka yerde kullanması ve gördüğünde tanınması kaçınılmazdır. Bu deyimini kalıcılığını da artırıyordu. Başka bir örnek olarak bir öğrencinin “aslan yattığı yerden bellidir” deyimini için öncesinde karakterin “pırl pırl” ikilemesini kullanması atasözü bile olsa öğrencinin anlamını bulması zor olmamıştır. Öğrenciler doğru cevaplar verdikçe öğrencilerin acaba yanlış mı cevap veriyorum korkusu, telaşı ve tereddütleri kaybolmuştu. Çoğu öğrenci artık rahatça fikrini söylemede bir çekince görmüyordu. Düşünme becerileri gittikçe artıyordu. En azından olumlu olumsuz anlamda olduğunu çıkarabiliyorlardı. Tamamen uzak bir tutum sergilemiyorlardı. Devamında kısa kesitlerin ekrana gelmesiyle daha doğru ve daha isabetli sonuçlar alabiliyordum. Çoklu öğrenme ortamıyla öğrenciler soyut kavramları gittikçe daha kolay somutlaştırıyorlardı. Dinleme esnasında dikkatli olmaları yetmiştir. Kısa sahneleri izlerken daha cevaplar alınabilmiştir. Pekiştirme ve kalıcılık sağlanması açısından deyim ve atasözlerinin içinde geçtiği farklı cümle kurma denemeleri yaptık. Bu şekilde öğrenciler çok yönlü düşünme becerileri kazanıyorlardı. Gün geçtikçe öğrencilerde farklı bakış açıları oluşmaya başlamıştı.

Dersi daha çok ilgi çekici hale getirmek için dizi kesiti izlerken kültür unsurlarını ve farklı deyim atasözlerini de not etmelerini istemişim. Seçilen materyalin eğlenceli ve ilgi çekici olduğunu belirten öğrenciler ilk çalışmadan hareketle bu atasözü ve deyimleri ve kültür unsurlarını tanımada zorlanmadıklarını gördüm. Hemen birkaç öğrenci kültür unsuru olarak manevi unsurlardan “Allah korusun, namaz vakti, ikindi vakti, cenaze namazı dua et, Rabbim darda koymaz ve

inşallah” gibi unsurları hemen sayıverdi. Ben de çok sevindim. Yazma kalıcı öğrenme sağladığını bilen öğrenciler defterlerine vakit geçirmeden yazdılar. Öğrencilerin neredeyse tamamının dinamik olduğunu gördüm. Yeni şeyler öğrendikçe gözlerinin içi gülüyordu. Bir daha ki uygulama için motivasyonları yüksekti. Deyim olarak “ağzından yel alsın, göze göz diş diş, yüreğine inmek” deyimlerini ve “tapu” ve “gıdı” kelimelerini ve anlamlarını yazdım ve not aldirttim. İyi günler dileyerek ayrıldım.

4. *Uygulama Çalışması Gözlemleri:* 23.05.2019 tarihinde yapılmıştır. O gün öğrencilerin motivasyonları hala yerindeydi. Yeni deyimler yansıtılmadan dersin gidişatıyla ilgili öğrencilerle konuştuğumda olumlu tepkiler aldım. TV dizisinin sürükleyici, karakterin eğlenceli olduğunu söylediler. Dizinin günlük hayattan kesitler sunduğunu belirttiler. Bu da diziyi daha çok anlaşılır kılmaktaydı. Bu durumun dizi kesitleri içinde geçen atasözü ve deyimlerin anlamlarını daha rahat bulmamıza yardımcı olduğunu belirttiler. Ne zaman ki dizi kesiti izletildi o zaman konuşmanın gidişatından anlamsal çıkarım yapmaları kolay oluyordu. Deyimler için Ne diyebilirsiniz? dediğimde daha önce yaptıkları gibi yanlış da olabileceğini düşünerek düşünceleri söyleyebiliyorlardı. “Aklını başına al” deyimini için konuşma metninde deyimden sonra geçen “niye versin ki” sorusundan yola çıkarak “aklını başına devşir” deyiminin akılla açıklanamayan bir durum ifade ettiği anlaşılmıştır. Ben de ilgili deyim için “ aklını başına al, burası Ankara değil, uslu otur” cümlesini daha iyi anlaşılması ve kalıcılığı için yeni bir örnek cümle kurdum. Öğrenciler dizi kesitlerinden gözlerini ayırmıyordu. İlgilerini çektiği her hallerinden belliydi. Bir sahneyi bile kaçırmak istemiyorlardı. Aradaki farklı deyim ve atasözlerine de yoğunlaşıyorlardı. Dersin başı ve sonu arasında büyük bir fark vardı. Görsel ve işitsel materyal öğrencilerde büyük farkındalık yaratmıştı. Derse, dile ve konuya karşı tutumları yüzde yüz değişmişti. Öğrencilerdeki olumlu etkiyi görebiliyordum. Hızlı öğreniyorlardı. Öğrenciler dizi kesitlerinin bir deyimini veya atasözünü anlamlandırmada dikkat çekici, eğlenceli materyal olduğunu, hızlı öğrenme sağladığını bir kez daha söylediler. Uygulama çalışmalarında karşımıza çıkan “yeme beni, çiroz, çalı süpürgesi, gemileri yakmak, ayakta uyutmak” gibi kelimelerin anlamlarını yazdım. Atasözü ve deyim öğretiminde 3. gün olduğu için ve farklı deyimleri kendilerinin bulmaları uzun sürmedi. Bu beni de ziyadesiyle memnun etti. Çoğunun cevabı aynıydı. “atıp tutmak, (birinin) içini sarmak, tok evin aç kedisi,

pabuç bırakmak, kıyamamak, pes etmek, suyuna gitmek, vur abalıya, yüksekten konuşmak” deyimlerini zevkle yazdım. Bunların anlamlarını evde bulmalarını isteyerek dersi bitirdim.

5. *Uygulama Çalışması Gözlemleri:* 24.05.2019 tarihinde yapılmıştır. Ders başlamadan önceki gün öğretilen deyim atasözleriyle ilgili parantez içinde verilen kelimelerin boşluğa yazma etkinliğindeki soruların cevaplanması istendi. Bu türden bir etkinlik önceki günün tekrarı ve kalıcılık sağlamak için önemsenmişti. Bu etkinlik önceki güne ait deyimleri hem tekrar etmek hem de deyimlerin hatırd tutulup tutulmadığını ve yeni öğretilen atasöz ve deyimlerin öğretimi için motivasyon sağlamaktı. Öğrencilerin her zamanki gibi derse karşı istekli ve ilgili olduklarını gördüm. Çalışmalardan sonra diziyi izlemeye devam edecek misiniz? Ne düşünüyorsunuz? Dediğimde, Tepkileri aynıydı. Diziyi izlemeye devam edeceklerini söylediler. Diğer bölümlerdeki atasöz ve deyimleri, dizinin devamını ve diğer Türk kültür unsurlarını merak ettiklerini aktardılar. Ben de çok memnun olduğumu belirttim. Öğrencilerde dizi kesitlerini izleyerek atasöz ve deyimleri bulma çalışmalarında özverili, gayretli ve dikkatli olduklarını gözlemledim. Bir taraftan da gözleri atasöz ve deyimlerdeydi. İzledikçe deftere bir şeyler yazdıklarına şahit oldum. Cevapları yanındakilerle karşılaştırdıklarını gözlemledim. Bu durum hedef dili öğrenmede isteki olduklarının bir göstergesidir. Bu çalışmanın dinleme esnasında not tutma alışkanlıkları kazandıklarını fark ettiler. Cevap verirken yanlış söylerim kaygılarının zamanla azaldığını, yanındaki öğrenciyle diyalog kurma ve ders hakkında iletişime geçme tutumlarının arttığını uygulama çalışmalarında görseller ve dizi kesitlerindeki konuşmaların akışından azıcık dikkat edildikten sonra anlamı fark etmenin basitleştiğini söylediler. Anlam bulma çalışmaları esnasında “atıştırma ve seccade” kelimelerinin de manalarını verdim. Dizi kesitlerini izleme esnasında hedef dilin vazgeçilmez unsuru olan kültür unsurlarını da yavaş yavaş aşına olmaya ve tanımaya başladıklarını belirttiler. Bu dizi kesitlerinden kültür unsurları olarak yemek maddi unsurlardan “kuru fasulye ve pilav”, manevi unsurlar olarak “fani şeyler, dünya malı, bu dünya boş, seccade” gibi ifadeler öğrencilerin gözünden kaçmamıştır. Ben de “konukseverlik” unsuru olarak “yağmurda kızı içeri davet edip kendi odalarını vermeleri” örneğini verdim. Farklı deyim ve atasözleri olarak öğrenciler “, akli çıkmak, pılıyı pırtıyı toplamak, süttten çıkmış ak kaşık gibi olmak, cinnet geçirmek, son pişmanlık fayda etmez, gönlünü etmek, fatura kesmek, içi

kıyılmak ve halt etmek” gibi deyimler ve atasözüne rastladıklarını söylediler. Ben de eve gittiklerinde isterlerse bunların anlamlarını yazabileceklerini söyledim. Bu şekilde yeni deyimler ve atasözlerinin kalıcı olabileceğini söyledim.

6. *Uygulama Çalışması Gözlemleri:* 25.05.2019 tarihinde yapılmıştır. O gün sadece son test değerlendirmesi yapılmıştır. Artık öğrenciler öğrendikleri atasözü ve deyimlerle ilgili hazırlanan 25 soruya cevap verdiler. Cevaplama esnasında eğleniyor gibiydiler. Çünkü çalışmalar eğlenceli geçmişti. Atasözü ve deyimlerin hemen hepsine hâkimdiler. Sonuçta geçmek kalmak gibi kaygıları yoktu. Fakat çalışmanın ciddiyetindeydiler. Tüm sorulara bütün dikkatlerini vererek ve sorumluluk duygusu içerisinde cevaplamaya çalıştılar. Zamanından önce bitirenler dahi olmuştu. Ben hepsine gösterdikleri ilgiden ve samimiyetten dolayı teşekkür ettim. Yakında girecekleri kur sınavı için başarılar dileyerek onları alkışladım. Çok büyük bir işe emek verdiklerini söyledim. Onlar da bir dilde atasözü ve deyim öğrenmenin ne denli önemli olduğunu bir kez daha anladıklarını belirttiler. Bu işin atasözü ve deyimlerin geçtiği görsel işitsel materyal olarak TV dizisiyle yapılmasının ayrıca ilgi ve merak uyandırıcı ve eğlenceli olduğunu dile getirdiler. Bu sayede 25 atasözü ve deyim daha hızlı ve kalıcı bir şekilde öğrendiklerini söylediler. Hepsinin konuşmak için can attıklarını gördüm. Herkesin söyleyecek bir lafı vardı. Öğrencilerde bir şeyler söyleme gayretinde olduğunu fark ettim. Türk dili ve kültürünü yansıtan biri en iyi örneklerden biri olan “Aslan Ailem” dizisini izlemeye devam edeceklerini özellikle vurguladılar. Bu diziyle Türk kültürünü yakından tanıma fırsatı bulduklarını anlattılar. Onlar da bana teşekkür ederek ve el sıkışarak ayrıldık.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Nitel Verilerin Analizi: Uygulama çalışmaları öncesi, sırası ve sonrası ile ilgili elde edilen gözlemler yorumlanmıştır. Bu gözlemler ders ortamına getirilen dizi kesitlerinin, bu kesitlerden oluşturulan resim karelerinin ve hazırlanmış yazılı konuşma metinlerinin ekrana yansıtılmasının atasözü ve deyim öğretiminde etkili bir yol olup olmadığı yönünde öğrenci fikirlerini içermektedir.

Farklı olarak atasözü ve deyim öğretimi çalışmalarında öğrencilerin başka nelere dikkat ederek doğru anlamlar verdiği yorumlanmıştır. Daha önce bildikleri veya bilmedikleri farklı atasözü ve deyimleri rastlayıp rastlamadıkları değerlendirilmiştir. Hedef dille ilgili farklı yapı ve konuların pekiştirilip

pekiştirilmediği değerlendirilmiştir. Dil ediniminin yanında kültür öğelerini de dikkat edip etmedikleri, ettilerse hangi kültür öğelerine rastladıkları değerlendirilmiştir.

Nicel Verilerin Analizi: Ön bilgi testleri ve son değerlendirme testlerinin sonuçları tablo haline getirilmiştir. Tüm öğrencilerin uygulanan değerlendirmeye verdikleri cevaplar yüzde (%) olarak ayrı ayrı tablolarda yansıtılmıştır. Daha sonra uygulanan değerlendirmelerin ortalama oranları yazılarak analiz edilmiş. Ön bilgi ve test test değerlendirme sonuçları karşılaştırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLARI

Bu bölümde deyim ve atasözü öğretimi nitel ve nicel bulgulara göre yorumlanmıştır. Nitel bulgularda uygulama gözlemlerindeki tespitler yorumlanmıştır. Nicel bulgular ise, önce sırasıyla 2., 3., 4., ve 5. uygulama derslerinde öğretilen atasözü ve deyimlere ön bilgi ve son test değerlendirmelerinde öğrencilerin verdikleri cevapların karşılaştırmalı bulguları sonra genel ortalama bulguları tablo şeklinde verilip yorumlanmıştır. Tablolarda öğrenci “Ö”, deyim “D”, ve atasözü “A” yüzde “%” şeklinde görülmektedir.

Nicel Bulgular ve Yorumları

1. Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Sonuçlarıyla İlgili Bulgular ve Yorumları
2. Uygulama Çalışması Deyim ve Atasözleri

D1	Burnunun direği sızlamak
D2	Gönül koymak
A1	Geç olsun da güç olmasın atasözü
D3	Anasından emdiği süt burnundan gelmek
D4	Şeytan kulağına kurşun

D: DEYİM A: ATASÖZÜ

2. uygulama deyim ve atasözlerine ilişkin dizinin 1. bölümünden 4 deyim ve 1 atasözü tespit edilmiştir.

Uygulama Verilerine İlişkin Bulgular

Tablo 6: 2. Uygulama Çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları

Öğrenci	Ön bilgi	%	Son test	%
Ö1	D1	20	D1,D2,D4	60
Ö2	D1	20	D1,D2,A3,D4,D5	100
Ö3	D4	20	D1,D2,A1,D3,D4	100
Ö4	D2,A1	40	D1,D2,A1,D4	80
Ö5	-	0	D2,A1,D4	60
Ö6	-	0	D2,A1,D4	60
Ö7	D1	20	D1,D2,A1,D3	80
Ö8	D3	20	A1,D3	40
Ö9	D2	20	D2,D3	40

Ö10	A1	20	D1,D2,A1,D4	60
Ö11	-	0	D2,D4	40
Ö12	D1	20	D1,D2,A1,D3,D4	80
Ö13	A1	20	D2,D3	20
Ö14	A1,D4	40	D1,D2,A1,D3,D4	100
Ö15	D1,A1	40	D1,D2,A1,D3,D4	100
Ö16	-	0	D2,D4	40
Ö17	D1,D4	40	D2,A1,D3,D4	80
Ö18	D1,D3	40	D1,D2,A1,D3,D4	100
Ö19	D3	20	D1,D2,D3,D4	80
Ö20	-	0	D2,A1,D3,D4	80
Ö21	-	0	D2,A1,D3,D4	80
Ö22	-	0	D2,A1,D4	60
Ö23	-	0	D1,D2,A1,D3,D4	100
Ö24	-	0	D2,D4	40
ORTALAMA		17.5		70

Ö: ÖĞRENCİ D: DEYİM A: ATASÖZÜ

Ön bilgi uygulamasında 2. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda 9 öğrencinin atasözü ve deyimlerle ilgili hiçbir fikri olmadığı, tüm öğrencilerin en fazla 2 atasözü veya deyim tanıdıkları gözlemlenmiştir. D1'i 7 öğrenci, D2'yi 2 öğrenci, D3'ü 3 öğrenci, D4'ü 3 öğrenci ve A1'i 4 öğrencinin tanıdığı tespit edilmiştir. Son testte 2. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda ise ön testteki 17. 5'lük oranın % 70 çıktığı gözlemlenmiştir. 7 öğrencinin tüm atasözü ve deyimlerin anlamlarını bildiği tespit edilmiştir. Uygulamalı derslerin katkısı aradaki farkı göstermektedir. İzletilen dizi kesitiyle atasözü ve deyimlerin anlamları doğru sezdirilmiştir. Bu sayede mecaz anlam içeren atasözü ve deyimlere öğrenciler tarafından pozitif cevaplar verilmiştir. Görsel işitsel materyal kullanımıyla her ne kadar öğrenciler arasında bireysel farklılıklar olsa da öğrencilerin bulunduğu düzeyden daha ileri bir aşamaya geçtiği gözlemlenmiştir.

3. Uygulama Çalışması Deyim ve Atasözleri

D5	Gözüne sokmak
A2	Gözü göz değil atasözü
D6	Çırpı gibi bacak ve kol
A3	Aslan yattığı yerden bellidir atasözü
A4	Gün doğmadan neler doğar atasözü
D7	Bıçak kemiğe dayanmak
D8	Gözleri yuvalarından fırlamak

D: DEYİM A: ATASÖZÜ

2. gün deyim ve atasözlerine ilişkin dizinin 2. bölümünden 4 deyim ve 3 atasözü tespit edilmiştir.

Tablo 7: 3. Uygulama Çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde % Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları

Öğrenci	Ön bilgi	%	Son test	%
Ö1	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö2	A2	20	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö3	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö4	D5	20	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö5	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö6	-	0	D5,A2,D6,A3,D7,D8	80
Ö7	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö8	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö9	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö10	D5	20	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö11	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö12	-	0	D5,A2,D6, D8	60
Ö13	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö14	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö15	D5	20	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö16	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö17	D8	20	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö18	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö19	D7	20	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö20	A2	20	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö21	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö22	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö23	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
Ö24	-	0	D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	100
ORTALAMA		5.83		97,5

Ö: ÖĞRENCİ D:DEYİM A:ATASÖZÜ %: YÜZDE

Ön bilgi uygulamasında 3. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda 17 Öğrencinin atasözü ve deyimlerle ilgili hiçbir fikri olmadığı, 2 öğrencinin A2 atasözünü, 3 öğrencinin D5 deyimini ve 1'er öğrencinin D7 ve D8 deyimini tanıdığı belirlenmiştir. Son testte 3. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda ise ön testteki 5.83 'lük oranın % 97. 5' e çıktığı gözlemlenmiştir. 23 öğrencinin tüm atasözü ve deyimlerin anlamlarını bildiği tespit edilmiştir. Bu sonuç gayet anlamlıdır. Artık öğrencilerin seçilen materyali iyice özümledikleri ve dizini karakterlerini tanıdıklarını varsayarsak % 97. 5 oranın dizi öncesine göre üst düzeyde olması materyalin gücüyle doğrudan ilişkili olduğunu bize

düşündürmektedir. Bireysel farklılıkları düşünürsek Ö6 ve Ö12 öğrencilerinin A4 atasözüne bir anlam veremediklerini görmekteyiz.

4. Uygulama Çalışması Deyim ve Atasözleri

D9	(bir şeye) can dayanmamak
D10	Gözlerini belertmek
D11	Aklını başına almak
D12	Kafası almamak
D13	Dize getirmek
D14	Kafa patlatmak
D15	Dizlerine kapanmak

D: DEYİM

4. gün deyim ve atasözlerine ilişkin dizinin 2. ve 3. bölümünden 7 deyim tespit edilmiştir.

Tablo 8: 4. Uygulama Çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları

Öğrenci	Ön bilgi	%	Son test	%
Ö1	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö2	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö3	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö4	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö5	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö6	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö7	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö8	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö9	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö10	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14	85.7
Ö11	-	0	D9,D10,D12,D13,D14,D15	85.7
Ö12	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö13	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö14	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö15	D10	14,2	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö16	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö17	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö18	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö19	D12	14,2	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö20	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D15	85.7
Ö21	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D15	85.7
Ö22	-	0	D9,D10,D11,D13,D14,D15	85.7
Ö23	-	0	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
Ö24	D12	14,2	D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	100
ORTALAMA		1.7		97

Ö: ÖĞRENCİ D: DEYİM %: YÜZDE

Ön bilgi uygulamasında 4. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda 21 öğrencinin deyimlerle ilgili hiçbir fikri olmadığı, 2 öğrencinin D12 deyimini, 1 öğrencinin D10 deyimini tanıdığı belirlenmiştir. Son testte 4. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda ise ön testteki 1. 7'lik oranın % 97'ye çıktığı gözlemlenmiştir. Sınıf ortamına getirilen görsel ve işitsel materyal olumlu dönütler alınmasına ve öğrencilerin doğru çıkarımlarda bulunmasına yol açarak ön bilgi ve son test değerlendirmelerine göre anlamlı bir fark olduğu yaratmıştır. Son testte 19 öğrencinin tüm deyimlerin anlamlarını bildiği tespit edilmiştir. Fakat, D11, D12, D15 deyimlerinin 1'er öğrenci ve D14 deyiminin 2 öğrenci tarafından anlamını bilmediği gözlenmiştir. B2 seviyesinde öğrencilerin dile yakınlığı D11, D12 ve D15 deyimlerinin içerdiği bu tür mecazi kavramları kullanabilmekten ve anlayabilmekten geçmektedir. Geline bu noktada, öğretmenin dile daha çok maruz bırakan ve işe 4 beceriyi de katan materyal seçimlerini artırması gerekmektedir.

5. Uygulama Çalışması Deyim ve Atasözleri

D16	Tepesinin taşı atmak deyimini
A5	Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulamaz atasözü
D17	Dil dökmek deyimini
D18	Bağrına taş basmak deyimini
D19	Göz boyamak deyimini
D20	Boyunu aşmak deyimini

A: ATASÖZÜ D: DEYİM

Tablo 9: 5. Uygulama çalışmasında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Öğrenci Temelinde Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Bulguları

Öğrenci	Ön bilgi	%	Son test	%
Ö1	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö2	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö3	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö4	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö5	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö6	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö7	-	0	D16,A5,D17,D18,D19	83.3
Ö8	-	0	D20	16.6
Ö9	-	0	A5,D17,D19,D20	66.6
Ö10	-	0	D16,A5,D17,D18,D20	83.3
Ö11	-	0	D17,D18,D19,D20	66.6
Ö12	-	0	D16,A5,D17,D18,D19	83.3

Ö13	D17	16.6	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö14	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö15	D16,D17	33.3	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö16	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö17	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö18	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö19	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö20	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö21	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö22	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö23	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
Ö24	-	0	D16,A5,D17,D18,D19,D20	100
		2.07		91.6

Ö: ÖĞRENCİ D: DEYİM A: ATASÖZÜ %: YÜZDE

Ön bilgi uygulamasında 5. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda 22 öğrencinin deyimlerle ilgili hiçbir fikri olmadığı, 1 öğrencinin D17 deyimini, 1 öğrencinin D16 ve D17 deyimlerini tanıdığı belirlenmiştir. Son testte 5. uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin sorulduğu kısımda ise ön testteki 2.07'lik oranın % 91.6'ya çıktığı gözlemlenmiştir ve 18 öğrencinin tüm atasözü ve deyimlerin anlamlarını bildiği tespit edilmiştir. Fakat, D17, D19 deyimlerinin 1'er öğrenci, D18, D20, A5 atasözü ve deyimlerinin 2 öğrenci ve D16 deyiminin 3 öğrenci tarafından cevaplanmadığı belirlenmiştir. Bu oran ön teste göre oldukça yüksek ve anlamlıdır. Öğrencilerin uygulanan bu dikkat çekici ve ilgi uyandırıcı metot sayesinde eğlenerek öğrendikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 10: Tüm Uygulama Çalışmalarında Öğretilen Atasözü ve Deyimlerin Yüzde Olarak Ön Bilgi ve Son Test Değerlendirme Genel Ortalama Bulguları ve Yorumları

Uygulama günleri Atasözü ve deyimler	Ön bilgi	Son test
2. uygulama günü D1,D2,A1,D3,D4	% 17.5	% 70
3. uygulama günü D5,A2,D6,A3,A4,D7,D8	% 5.8	% 97.5
4. uygulama günü D9,D10,D11,D12,D13,D14,D15	% 1.7	% 97
5. uygulama günü D16,A5,D17,D18,D19,D20	% 2.07	% 91.6
ORTALAMA	% 6.76	% 89.02

D: DEYİM A: ATASÖZÜ %: YÜZDE

4 farklı uygulama gününde öğretilen atasözü ve deyimlerin ön bilgi ve son test değerlendirme dizi öncesi ve sonrası oranları gösteren tablodur. Ön bilgi ve son

test değerlendirme ortalama oranlarına göre değerlendirme yapılmıştır. Ön bilgi genele ortalama oranına bakıldığında çok az öğrencinin atasözü ve deyimlerle ilgili fikri olduğu göze çarpmıştır. Ortalama oran yüzde 6.76' da kalmıştır. Oran beklenildiği gibi çok düşüktür. Son testte 4 uygulamayla ilgili atasözü ve deyimlerin genel ortalama oranına bakıldığında ön testteki 6.76'lik oranın % 89.02'ye çıktığı gözlemlenmiştir.

Bu sonuçlar ders ortamında görsel işitsel materyal kullanmanın atasözü ve deyim öğretiminde yeni bir alan açmış olduğunu göstermiştir. Kullanılan araç gereç zevkli, ilgi uyandıran, dikkat çekici ve eğlenceli bir ortam sağladığı için dersi sıkıcı olmaktan çıkarmıştır. Doğru cevap verme oranı yükselmiştir. Hatırda tutma kolaylaşmıştır. Dersi daha verimli hale getirmiştir. Daha iyi öğrenme gerçekleşmiştir. Öğrencilerde olumlu yansımaları olmuştur. Çoklu öğrenme ortamı hazırlamıştır. Nitel veriler de bunu desteklemektedir. Öğrenciler, dizi kesitlerinde geçen atasözü ve deyimleri bir konuşma içinde duydukları için öğretilmeye çalışılan deyim ve atasözü öncesinde ve sonrasında karşılaştığı kelimelerden, dizi kesitindeki karakterlerin jest ve mimiklerinden ve ek olarak sunulan görsellerden atasözü ve deyimleri kolayca anlamlandırmıştır. Dersteki en doğru anlamı bulma etkinlikleri motivasyonu artırdığı için öğrencilerde etkileşim ve iletişim becerileri artmış ve eleştirel düşünme becerileri de gelişmiştir. Aynı zamanda alt problemlerdeki soruların cevapları olarak, dizi kesitlerinde atasözü ve deyim öğretimi esnasında kültür aktarımı da yapılmıştır. Öğrenciler farklı deyim ve atasözleriyle de karşılaşmışlar ve onları da öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Atasözü ve deyimlerin öğretimi sırasında öğrenciler en uygun anlamı bulmaya çalışırken bilmedikleri bir takım kelimelere ve kalıp sözlere de rastlamışlardır. Bu kelimelerin anlamlarının hemen orada söylenmesi çalışmaların hızlanmasını ve öğrencilerin öğretilen atasözü ve deyimleri anlamlandırmasında kolaylık sağlamıştır. Nitel veriler de çıkan bu sonuçları desteklemektedir. Eylem geliştirmek iyileştirmek odaklı olduğunda ve sınıf ortamındaki şartlar iyileştirildiğinde olumlu sonuçlar almak zor olmamıştır. Çıkış noktamız verim almak, değişim, daha nitelikli öğretim olduğu düşünüldüğünde ön test son test sonuçları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMALAR

Türkçe öğrenme ihtiyacı yıllar içerisinde artmıştır. Bu talebin hızla karşılanması ihtiyacı doğmuştur. Beraberinde ders materyali, öğretim elmanı ve yöntem sorununu gidermek elzem hale gelmiştir. Bir taraftan öğretim çalışmaları devam etmesi bir taraftan eksiklerin gidermesi gerekiyordu. Dil öğretiminde doğru yaş ve grup için doğru seçilmiş bir yöntem, sınıf ortamının zenginleştirilmiş olması ve dil edinimiyle birlikte kültür aktarımının da veriliyor olması belirtilen eksikler için başlangıç noktası oluşturmuştu.

Sadece ders kitapları, çalışma kitapları ve sözlüklere bağlı kalarak dil öğretiminin hızlı, etkili ve verimli bir şekilde yapılamayacağı anlaşılan bir ortamda ders atmosferinin zenginleştirilmesi adına Türk aile yapısını ve kültürünü iyi yansıttığı düşünülen görsel işitsel materyalin kullanılması alan yazında fazlasıyla tercih edilmiştir. Dilin insanların duygu ve düşüncelerini aktaran, toplumla kültürü bağdaştıran bir yapı olduğu düşünüldüğünde dil edinimiyle birlikte kültür aktarımının da yapılmasının önemi ortaya konmaktadır (Göçer ve Akgül, 2018; Güzel ve Barın, 2013; Okur ve Keskin, 2013; İşcan, 2011; Tognozzi, 2010). Görsel işitsel materyal olarak TV dizisi yoluyla atasözü ve deyim öğretimi yapılan çalışmamızda kültür aktarımına olumlu yönde etkileyen sonuçlara ulaşılmıştır.

Ders kitaplarında müfredatta atasözü ve deyimlere yeterince zaman ve alan yaratılmadığı ortadaydı. Az sözle çok şey ifade etmemize yarayan atasözü ve deyimler dilin yapısı içerisinde zaten hep var olmuştu. Öğrenciler B1 seviyeden itibaren deyim ve atasözleriyle karşılaşmıştır. Deyimlerin öğretilmesinde pek çok yöntem ve teknik kullanılmış ve deyimler ve atasözleri birçok araştırmaya konu edilmiştir. Öğrencilerin dildeki başarılarını artırmanın en iyi yolu onların kelime dağarcığını yükseltmektir. Bunun için hem etkili hem de verimli olabilecek öğretim stratejileri kullanılmalıdır (İlter, 2018). Benzer şekilde, deyimlerin dizilerle sunulması öğrencilerin eğiliminin mecazi yapılara doğru kayarak farkındalık oluşturacağı fikrini dile getirmişlerdir (Kaya & İnce, 2018). Atasözü ve deyimlerin bolca geçtiği Türk aile ve kültür yapısına uygun “Aslan Ailem” dizisi atasözü ve deyim öğretiminde kullanılmasıyla öğrencilerin dikkat kesilmesine dolayısıyla

öğrencileri daha istekli hale getirerek sürecin iyi yönetilmesine, olumlu ve yüksek sonuçların alınmasına yol açmıştır

Gülseven (2014) çalışmasında dil öğretiminde atasözü ve deyimleri bir kelime gibi düşünürsek öğrencilerin kur seviyesi ne olursa olsun hem göze hem kulağa hitap eden materyalle yapılmadığında dil unsurlarının kavratılmasının eksik kalacağı vurgusunu yapmıştır.

Derse daha fazla duyuya hitap eden materyallerle gelecek ders ortamının zenginleştirilmesi öğrencilerin derse karşı motivasyonları artırdığı gibi, öğrencileri daha çok hevesli hale getirerek dersin kalıcılığının sağlanmış olduğu dile getirilmiştir (Arabacı, 2015; Arslan ve Adem, 2010; Arslan ve Gürdal, 2012; Kara & Altunsoy, 2017). Bu materyallerin öğretimi daha eğlenceli yaptığının önemine değinmiştir (Melanlıoğlu, Tayşi & Özdemir, 2012; İşcan & Delen, 2017). Görsel işitsel materyaller öğrencileri daha çok güdülediği için öğrencilerin dinleme becerisi kazandığını ifade etmiştir (Safranç, 2015). Aynı şekilde, bizimde çalışmamızda atasözü ve deyim öğretirken dizi kullanarak öğretimin yapılması dersin havasının değiştirmiştir. Standart ortamın kaybedip öğrencileri daha aktif hale getirmiştir. Öğrencilerin eğlenerek öğrenme yaşadıkları bir sınıf olmuştur. Her geçen gün verimliliğin yükseldiği bir atmosfer oluşturulmuştur. Öğrencilerin zevk alarak derisi dinlemeleri öğrenme başarısına olumlu katkı sağlamıştır. Bütün bunları elde edilen sonuçlar ortaya koymaktadır.

Güneş (2009) çalışmasında, dil öğretiminde söylem, telaffuz, jest mimik, ses tonu, beden dilinin hepsinin önemli olduğunu ortaya koymuştur. Seferoğlu (2008) da, kelimenin doğru telaffuzu ve tonlamasını duyma fırsatı bulacağı için kelimeyi kullanırken belli özgüven içerisinde olacağını çalışmasında bahsetmiştir. Güneş (2013) de çalışmasında aynı şey vurgu yaparak, görselde geçen hareketlerin karşılığı zihinde bir anlam bulacağı için hedeflenen dil edinimi kolaylaşacaktır. Görsel işitsel materyalin atasözü ve deyim öğretmedeki gücü belki de buradan gelmektedir. Çalışma gözlemlerinin hemen hepsinde uygulama çalışması yaparken atasözü ve deyimlerin anlamlarını bulurken karakterlerin jest mimikleri, tonlamaları ve dizi kesiti içerisinde atasözü ve deyim kullanan kişinin içinde bulunduğu ruh hali ve bir parmak hareketi bile öğrencilerin iyi veya kötü bir anlam yüklemesine yol açmıştır.

Öğrencilere görsel işitsel materyale destek amacıyla hedef dil ve kültür öğretiminde uygunsuz olmayan ve öğrencilerin seveceği etkinlikler öğrencilerde atasözü ve deyim öğretiminde derse gün geçtikçe daha çok pozitif tutumlar takınmaya yöneltmiştir (Barın, 2007). Sadece atasözü ve deyim geçtiği kesitlerin izletilmesi öğretim için yetmeyeceğine vurgu yapılmıştır. Beraberinde değişik etkinliklerin de getirilmesi öğretimde esas olduğu ortaya konmuştur. Çalışmalarda atasözü ve deyimlerin anlamının bulunması için gerekli ipuçları sağlayan görsellerin, konuşma diyaloglarının yansıtılması, tonlama ve eş anlamlı zıt anlamlı kelimelere vurgu yapılması etkinlikleri çalışma sonuçlarına olumlu katkı sunmuştur.

Duman (2013) çalışmasında, öğretmenin materyalleri nerede, hangi kazanım için ve ne şekilde kullanacağını bilmesi, öğrencileri bundan haberdar etmesi, uygun etkinliklerle desteklemesi, teknik bilgiye sahip olması araç gereç ve malzemenin etkisini artıracak sonucuna ulaşmıştır. Yabancılara Türkçe öğretiminde her şeyin tam olduğunu varsayıldığında materyali ders ortamına getirecek, derste uygulayacak bir öğretim elemanının olacağını hesaba katıldığında aslında her şeyin bu noktada kilitlendiği önemine vurgu yapılmıştır. Gelişen teknoloji çağında öğretim elemanlarının kendilerini öğretim noktalarının her aşamasına hazırlamalarına değinilmiştir. Kendini her açıdan yetiştiren bir öğretim elemanı öğretim sürecinde özellikle dil öğretim noktasında en azından kelime öğretimi bile yapmak istese artık ders ortamına daha fazla duyuya hitap eden araç gereç getirerek zenginlik sağlaması bir zorunluluk olmuştur. Hem kendi kolaylığı açısından hem de öğrencileri daha aktif hale getirmek için elzem olduğu anlaşılmıştır (İşcan, 2011). Kelime öğretimi için bile olsa öğrenilen dilde gerçek hayatın canlandırıldığı kesitler ve diyaloglar öğretimde ön plana çıkmıştır (Yılmaz ve Diril, 2015). Öğrendiğini dışarıda uygulayan bireyin özgüveni artacak, dili kullandıkça daha çok içselleştirecek ve topluma kendini benimsetecektir (Yılmaz & Şenden, 2014).

Sadece atasözü ve deyim öğretiminde değil herhangi bir dil ediniminde bile görsel işitselliğin olması öğrencide merak uyandırmış, derse katılacak ve hedef davranış gerçekleştiği vurgusu yapılmıştır. Bu yüzden eğitim-öğretim bahsinde görsel ve işitsel materyallerden faydalanmak göz ardı edilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Yabancı dil öğretiminde eğer atasözü ve deyim öğreteceksek veya kelime veya kelime öbeği de olabilir çalışmalar sırasında öğrencilere görsel ve işitsel materyalin kullanılması; kelimenin sadece yazılması ve düz anlatım yoluyla

verilmesi şeklinde yapılan anlatıma karşın çok daha verimli ve kalıcı olduğu ispatlanmıştır. Görsellerden yararlanma yani konuyu elle tutulur hale getirme dil öğretiminde hayati olduğu dile getirilmiştir. Öğretime tek yönlü yapılan aktarım her zaman eksik yetersiz olduğu fark edilmiştir. Yapılan çalışma alan yazına bir damlacık bile olsa katkı sunduğu düşünülmektedir. Faydalı ve etkili bir çalışma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancılara Türkçe öğretiminde atasözü ve deyim öğretiminde ders ortamına getirilen TV dizisi kullanımı etkili olmuştur. Eylem geliştirmek iyileştirmek odaklı olduğunda ve Sınıf ortamındaki şartlar iyileştirildiğinde kalıcı ve verimli sonuçlar almak zor olmamıştır. Ön bilgi ve son test değerlendirme sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Sınıf atmosferine getirilen hem göze hem kulağa hitap eden materyal olarak TV dizinin getirilmesiyle atasözü ve deyim öğretimi boyunca öğrenciler öğrenme sürecine ve etkinliklere daha fazla dahil olmuştur. Motivasyonlarının yüksek olması hedef atasözü ve deyim öğretiminin daha kolay ve hızlı olmasını sağlamıştır. Atasözü ve deyim öğretiminde TV dizisi kullanımı çoklu öğrenme sağladığı için ders zevkli, eğlenceli ve ilgi çekici; öğrenciler daha istekli ve hevesli hale gelmiş, öğretimin kalitesi ve verimliliği ve atasözü ve deyimleri hatırd tutma süresi artmıştır. Öğretmen açısından görsel işitsel materyalin ders ortamına getirilmesi bilgilerin sunuluşu ve akışı daha rahat hale gelmiş ve öğrencilerin tepkilerini daha çok görme fırsatı vermiştir. Uygulama gözlemleri de bunları ispatlamaktadır.

Atasözü ve deyim öğretiminde daha fazla duyuya hitap ettiği düşünülen TV dizisinin kullanılması öğrencileri günlük konuşma diline, yeni kelimelere ve mecazi kavramlara daha fazla maruz bırakmıştır. Bu sayede öğrenci izlediği kesitten atasözü ve deyimlerin anlamlarını kullanılan diğer kelimelerin atasözü ve deyimlerin eş anlamı olabileceğini düşünerek çıkarım yapmada zorlanmamıştır. Ön bilgi ve son test değerlendirme sonuçları arasında önemli fark bunu göstermiştir.

TV dizisindeki kısa kesitlerdeki karakterlerin jest ve mimikleri, öğretilmeyen çalışılan atasözü ve deyimlerin geçtiği cümlelerdeki öğrencilerin bildikleri kelimeler hatta eş anlam taşıyan kelimelerden ve sunulan görsellerden yola çıkarak yapılan çalışmalarla öğretimin olumlu bir etki koyduğu sonucuna ulaşılmıştır. Materyalin sınıfa getirdiği zenginlik sayesinde dizi kesiti içerisinde geçen deyim ve atasözlerinin önündeki ve ya arkasındaki kelimeler ve görseller arasında öğrencinin gidip gelmesi, anlamsal çıkarım yapması ve olumlu olumsuz yargılar bildirmesi öğrencinin akıl yürütme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesine katkıda bulunmuştur.

Karakterler ve dize filme gün geçtikçe uyum sağlayan neredeyse tüm öğrencilerin daha iyi öğrenme gerçekleştirdikleri son test sonuçları gün bazında değerlendirildiğinde oranların yükseldiğinin ve materyalin etkisinin arttığına bir göstergesi olmuştur.

Atasözü ve deyim öğretiminde iyi seçilmiş ve işitsel görsel bir materyal olan TV dizinin kullanılmasının hedef dili öğrenen yabancılar için Türk dilinin, aile yapısının ve kültür unsurlarının tanıtılmasına da büyük katkısı olmuştur.

Ana ders materyali olarak TV dizisi kullanımıyla öğrenciler sadece öğretilmeye çalışılan deyim ve atasözlerini öğrenmekle kalmamış farklı atasözü deyimler ve yeni kelimelerle karşılaşma fırsatı bulmuşlardır. Bunları anlamlarını öğrenirken sözlük kullanma alışkanlıkları da gelişmiştir.

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir;

1. Yabancılar Türkçe öğretiminde temel amaç sadece dil bilgisi kurallarını öğretmek değil, kültürel unsurları da kavrayabilmek olmalıdır.
2. Türk televizyon yayın tarihi boyunca yayınlanmış eski ve yeni diziler incelenerek yabancılar Türkçe öğretiminde ve beraberinde kültür aktarımında kullanılabilecek dizi filmler listelenmelidir.
3. Bu amaçla kullanılabilecek diziler temel alınarak farklı etkinlikler tasarlanmalıdır.
4. Dizi filmler seçilirken Türk dil yapısına ve kültürüne uygun içeriklerin yer almasına dikkat edilmelidir.
5. Daha fazla öğrenciye ulaşarak çalışma gerçekleştirilebilir.
6. Sadece B2 seviyesinde değil B1 ve C1 seviyesindeki öğrencilerle de gerçekleştirilebilir.
7. Daha fazla deyim ve atasözü tespit edilerek zamanı daha uzun vadeye yayarak daha farklı materyal ve etkinliklerle çalışma uygulanabilir.
8. Türk dili ve kültürüne uygun daha çok komedi tarzı videolarla çalışma yapılabilir.
9. Çalışma öncesinde ve sonrasında daha fazla anket bulunabilir.

10. Diğer kelime türleriyle de çalışmalar gerçekleştirilebilir.

11. Diğer video çalışmaları ve görsel işitsel materyallerden olan karikatür, çizgi film, reklamlar, filmler, öğretici ve ülkemizi tanıtıcı gezi ve belgeseller kullanılabilir

KAYNAKÇA

- Akpınar, M. ve Açık, F. (2010). *Avrupa Dil Gelişim Dosyası Bağlamında, Yabancılara Türkçe Öğretiminde Deyim ve Atasözlerinin Öğrenme - Öğretme Sürecine Aktarımı*. İ. Yazar (Ed), III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu içinde (s. 61 - 69). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Aksan, D. (2018). *Türkçenin Sözcüğü*. Ankara: Bilgi Yayınevi
- Aksoy, M. (2007). XI. Yüzyıl Şuarâ Tezkireleri ile Necâtî'nin Şiirlerine Göre Anadolu Türk Edebî Dilinin Gelişiminde Deyim ve Atasözü Kullanımı. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Aralık 2007, Sayı:16, ss.141-162.
- Aksoy, Ö. A. (2013). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1 Atasözleri Sözlüğü*, İstanbul, İnkılap Yayınları.
- Al Bayati, N. Y. M. (2012). Türk Halk Edebiyatında Manzum Atasözleri ve Irak Türkmenleri Arasında Atasözü İçerikli Hoyrat Örnekleri. *Journal of the College of Languages. jcolang.uobaghdad.edu.iq*, 11- 22
- Albayrak, N. (2009). *Türkiye Türkçesinde Atasözleri*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Arabacı, P. Ü. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa Ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt 4 , Sayı 2 , Oca 2015 , 83 - 97
- Aslan, E. (2016). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Facebook Üzerinden Sözcük Öğretimi. *Turkophone*, Cilt 3 , Sayı 1 , Oca 2016 , 23 - 34
- Arslan, M. & Adem, E. (2010). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. *Dil Dergisi*. S. 147, (63-86)
- Arslan, M. ve Gürdal, A. (2012). Yabancılara Görsel ve İşitsel Araçlarla Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt.20 No. 1 (Ocak, 2012) 255-270
- Arslan, M. ve Gürsoy A. (2008). Rol Yapma ve Drama Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Öğretiminde Motivasyonun Sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, (9) 2: 109-124.
- Atalay, T. D. (2015). *Yunus Emre Divanıyla Türk Dillilere Atasözü ve Deyim Öğretimi*. 12-13 Kasım 2015 - İstanbul Aydın Üniversitesi, "Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu".

- Bakır, S. (2014). Türkiye'deki Yabancılara Türkçe Öğretim Merkezleri ve Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (DİLMER), *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 51, s. 435-456.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 1*, 24
- Barın, E. (2007). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kısa Filmlerin Yeri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi*, Kongre Bildiriler Kitabı s.191-195. (22-23 Kasım 2007)
- Baş, B. & Yıldırım, T. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Teknoloji Entegrasyonu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, Cilt 6, Sayı 3*, Oca 2018, 827 – 839
- Batur, Z. & Yavaşca, H. (2018). Dinle Atasözünü Oyna Öğren Özünü: Atasözü Öğretimi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi, Cilt 3, Sayı 2*, Ocak 2018, 93 – 117
- Boratav, P. N. (2000). *Halk Edebiyatı Dersleri*, Tarih Vakfı, İstanbul 2000, s. 66-67.
- Boylu, E. (2014). Dil Kültür İlişkisi ve İran'da Türkçe Öğretimine Etkisi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 16 (Özel Sayı II): 19-28, 2014 ISSN: 2147 – 7833.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 21. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi, s. 20-265.
- Can, N., Öğretmen Liderliği Becerileri ve Bu Becerilerin Gerçekleştirilme Düzeyi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 22 Yıl: 2007/1, s. 263-288.
- Canım, R.(2000). *Latîfi, Tezkiretü 'ş-şu'arâ ve Tabsıratü 'n-nüzemâ (İnceleme-Metin)*, AYK Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, Ankara, 2000, s. 232-342.
- Çangal, Ö. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Taşıyıcısı Olarak Türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2, Sayı: 2.
- Çetin, M. (2016). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Motivasyon Amaçlı Video Kullanımı, *Turkophone, Cilt 1* , Sayı 2 , Oca 2014 , 34 - 45
- Delen, M. (2016). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Eğitim Bilimleri Enstitüsü Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

- Dellal, N.A. ve Çınar, S. (2011). Yabancı Dil Eğitiminde İletişimsel Yararlı Yaklaşım, Öğretmen Rollerini, Davranışları ve Sınıf İçi İletişim. *Dil Dergisi*, 154, s.26-29
- Demircan, Ö. (2012). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. 5. Baskı. İstanbul: Der Yayınları.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 1(2), 1- 8.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin Yabancılar Öğretimi: Sorunlar, Çözüm Önerileri Ve Yabancılar Türkçe Öğretiminin Geleceğiyle İlgili Görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), s. 1308–1316.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık, s.70-95.
- Elçin, Ş. (1986) *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Tur. Bak. Yayınları. 623-661.
- Erdem, D. E., Gün, M., Şengül, M., Özkan, E. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanında Yazılmış Makalelerde Geçen Anahtar Sözcüklere İlişkin Bir İçerik Analizi. *O.M.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 34 (1), s. 213-237
- Erenoğlu, D. (2008). Mehmet Kaplan'ın Dil Üzerine Görüşleri. A.Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. Sayı 36, 65-80
- Ergin, M. (2000). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayın/Tanıtım
- Göçer, A. (2008). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Çözümleme Yönteminin Kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt / Volume: 5, Sayı / Issue: 10 Sayfa: 101-119
- Göçer, A. (2012). Dil Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. *Türk Dili*, 729, 50-57.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (3), p. 797-810.
- Göçer, A. ve Akgül, O. (2018). Türkçe Eğitiminde Karikatür Kullanımı ve Eğitsel Değeri. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 86-100.
- Göçer, A., Tabak, G. ve Coşkun, A. (2012). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 32, 73-126
- Gönen, S. (2006). *Batı Türklerinin Manzum Atasözleri Üzerine Bir Araştırma "Doktora Tezi"*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2006

- Güleryüz, H. (2004). Dil Kirlenmesinin Bir Başka Boyutu: İş Yeri Adları. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 57, 121-129.
- Gülseven, Ü. (2014). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Filmlerin Önemi ve Kullanımı*. 3rd International Conference On Language and Literature “Turkish in Europa”. Tirana/Albania, Proceedings Book, 404.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, S. (2009). Yabancı Dil Öğretiminde Deyim Öğretimi: Yöntemler, Teknikler ve Uygulamalar. *Dilbilim*, Sayı 22, Oca 2009, 1 - 15
- Güvenç, B. (2002). *Kültürün ABC’si*. (2. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Güzel, A., Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Harmer, J., (2007). *The Practise of English Language Teaching (4th ed.)*, part 2 “theories”, s. 49 – 78: Longman Press, Harlow.
- Hengirmen, M. (1983). *Güvâhî, Pend-nâme*. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1983, s. 27.
- Hengirmen, M. (1993). *Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi*. Ankara Üniversitesi Tömer Dil Dergisi. Sayı 10. (Mayıs 1993).
- Hengirmen, M. (2007). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi
- İlter, İ. (2018). Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğretim Yöntemleri ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(1), 1-29
- İnan, K. (2012). Yabancı Dil Öğretimi ve Diziler Bağlamında Güney Kore televizyon dizilerinin Türkiye’de Kore Dili ve Kültürünün Tanıtımına Katkısı. *The Journal Of The Institute Of The Middle East Studies*. Vol. 31-2, 177-204.
- İpek, B. (2015). Bireyde Dil Bilinci. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1(2), s. 33-44.
- İşcan, A. (2011). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 6/3 Summer 2011, p. 939-948, Turkey.
- İşcan, A. (2017). *Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

- İşcan, A. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 58, Oca 2017, 437 – 452
- İşcan, A. & Karagöz, B. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı / The Use Of Films To Help Students Gain Speaking Ability In Teaching Turkish As A Foreign Language. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 20 , Sayı 4 , Oca 2016 ,1265 – 1278
- İşcan, A. ve Delen, M. (2017). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 5(2), 87-101.
- Kaplan, M. (2016). *Kültür ve Dil*. (34. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kara, M. (2010). Gazi Üniversitesi TÖMER Öğrencilerinin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Öneriler. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*.
- Kara, M. & Altunsoy, Ş. (2017). B1, B2 ve C1 Düzeyindeki Yabancı Öğrencilere Türkçedeki Kalıp İfadelerin Öğretiminde Televizyon Reklamlarının Kullanılması. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*. Cilt. 6, Sayı. 18, Oca 2017, 799 - 814
- Karababa, Z. C. (2009) “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 265-277
- Kaya, K. & İnce, B. (2018). Türk Dizilerinde Kültürel Öğelerin Yeri. *Türk Konuşurları Akademik Dergisi*. Cilt / Volume: 5. Sayı / Issue: 2.
- Kaya, Z. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, PegemA
- Kırbaş, G. ve Doğanay, H. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi /Öğreniminde Dizi/Filmler. *International Journal of Languages' Education and Teaching*. UDES, s.1052-1061.
- Mert, E. L. (2014). İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarının Öğrencilerin Atasözü ve Deyim Kazanımlarına Etkisi. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, year: 2014, vol: 47, issue: 1, 125-144
- Melanlıoğlu, D., Tayşi, E. & Özdemir, B. (2012). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karikatür Kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt / Volume: 9, Sayı/Issue: 19, s. 241-256

- Memiş, M. R. ve Erdem M. D. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler. *TurkishStudies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (9), p. 297-318.
- Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Seviye A1 Yazma Sorunları: Afganistan Örneği. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*. 25 (2), s. 67-87.
- Okatan, H. İ. (2012). Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Okuyan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Zorlukları. *Polis Bilimleri Dergisi*, 79-112.
- Okur, A., Keskin, F. (2013). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 1619-1640.
- Okutan, M., *Sınıf Yönetiminde Örnek Olaylar*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2006.
- Özdemir, A. (2013). *Deyimlerin Yabancılar Öğretiminde Mnemonik Teknikler İle Öğretim Etkinliği Önerisi*: 6. Uluslararası Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Kurultayı. 04 - 06 Temmuz, Niğde.
- Richards, J. C., and Rodgers, T. S., *Approaches and Methods In Language Teaching*. CUP, New York, 2001.
- Safranja, J. (2015). Advancing Listening Comprehension Through Movies. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 191, 169 – 173
- Saraç, H. (2012). Yabancı Dil Öğretim Sürecinde Sanatsal Filmler. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 27-42.
- Seferoğlu, G. (2008). Using Feature Films in Language Classes. *Educational Studies*, 34(1), 1- 9.
- Selvi, C.T. & Thilagavathi, T. 2018. Approaches And Methods In Language Teaching. *International Journal of Innovative Research in Technology*. Volume 5, Issue 7, Page 269-271.
- Tarcan, A. (2004), *Yabancı Dil Öğretim Teknikleri*. 1. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Tepeli, Y. & Arıcı, A. F. (2012). Lise Öğrencilerinin Atasözlerini Kavrama Düzeyleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, s. 223-236*
- Tognozzi, E. Teaching and Evaluating Language and Culture Through Film, *Italica. Vol. 87, No. 1 (Spring 2010), pp. 69 - 91*
- Tuna, S. (2014). Yabancı Öğrencilere Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Elçisi Olan “Atasözleri” nin Kullanımı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, Ocak 2014, 1 – 10*
- Yılmaz, F. (2014). Hitit Yabancılar İçin Türkçe 2 Ders Kitabı Yazma Etkinlikleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl:2, Sayı:2, Nisan 2014, 37 - 48*
- Yılmaz, F.,& Diril, A. (2015). Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 223-240.*
- Yılmaz, F. & Şenden, Y.E. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kalıp Sözlerin Etkinliklerle Öğretimi. *Asya Öğretim Dergisi. e-ISSN: 2148 - 2659. 2 (1(ÖZEL)), 53-63*
- Yılmaz, İ. (2018). Yabancılara Türkçe Deyimlerin Öğretiminde Tamamlayıcı Ölçme Ve Değerlendirme Yöntemlerinin Kullanılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 26, Sayı 5, Ocak 2018, 1623 – 1641*
- Zülfikar, H. (1988). “Ata Sözü Terimi, Kaynağı ve İmlâsı”. *Türk Dili, C. LV, S. 438, Haziran 1988, s.328.*

<http://sozluk.gov.tr>.

<http://tdk.gov.tr>.

<https://www.trt1.com.tr/diziler/aslan-ailem> (Erişim Tarihi: 22.01.2018).

EKLER

Ek 1: Ön Bilgi Değerlendirme Açık Uçlu Sorularıdır

2. Uygulama Gününde Öğretilecek Deyim ve Atasözleri

Aşağıdaki atasözünü ve deyimlerin karşılığını biliyor musunuz? Birkaç kelime anlamını yazabilir misiniz?

ADI SOYADI:

1. Burnunun direği sızlamak:

2. Gönül koymak:

3. Geç olsun da güç olmasın:

4. Anasından emdiği süt burnundan (fitil fitil) gelmek:

5. Şeytan kulağına kurşun:

3. Uygulama Gününde Öğretilecek Deyim ve Atasözleri

1. Gözüne sokmak:

2. Gözü göz değil:

3. Çırpı gibi bacak ve kol:

4. Aslan yattığı yerden bellidir:

5. Gün doğmadan neler doğar:

6. Bıçak kemiğe dayanmak:

7. Gözleri yuvalarından fırlamak:

4. Uygulama Gününde Öğretilecek Deyim ve Atasözleri

1. (bir şeye) can dayanmamak

2. Gözlerini belertmek

3. Aklını başına almak
4. Kafası almamak
5. Dize getirmek
6. Kafa patlatmak
7. (birinin) dizlerine kapanmak

5. Uygulama Gününde Öğretilecek Deyim ve Atasözleri

1. Tepesinin taşı atmak:
2. Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulmaz:
3. Dil dökmek:
4. Bağına taş basmak:
5. Göz boyamak:
- 6.(bir şey birinin) boyunu aşmak:

SINAV 50 DAKİKADIR.

ÖĞRETMEN: YAHYA SEZEN

BAŞARILAR DİLİYORUM.

Ek 2: Son Test Değerlendirme Çoktan Seçmeli Sorularıdır

2. Uygulama gününde öğretilen deyim ve atasözleri

ADI SOYADI:

Anlamları verilen atasözü ve deyimlerin karşılığını şıklardan bulup işaretleyiniz.

1. **Maddi veya manevi çok acı duymak, çok üzülme** anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir.

- A. Burnunun direği sızlamak
- B. Gönül koymak
- C. Geç olsun güç olmasın
- D. Gözüne sokmak

2. **Gücenmek, alınmak, darılmak** anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir.

- A. Gönül koymak
- B. Geç olsun güç olmasın
- C. Burnunun direği sızlamak
- D. Anasından emdiği süt burnundan gelmek

3. **Birine bir iş yaptırırken çok sıkıntı çektirmek** anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir.

- A. Anasından emdiği sütü burnundan getirmek
- B. Gönül koymak
- C. Burnunun direği sızlamak
- D. Gözüne sokmak

4. **Çeşitli engeller yüzünden gerçekleştiremeyen işlerde avunmak için söylenen bir söz** anlamına gelen atasözü aşağıdakilerden hangisidir.

- A. Geç olsun güç olmasın
- B. Gözü göz değil
- C. Aslan yatağından bellidir
- D. Gün doğmadan neler doğar

5. **Aksama ihtimali bulunan durum veya işler düzenli gittiğinde nazar değmesin** anlamında söylenen bir söz anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir.

- A. Şeytan kulağına kurşun
- B. Acele işe şeytan karışır
- C. (birinden) şeytan elini çekmiş
- D. Cin olmadan şeytan (adam) çarpmak

3. Uygulama gününde öğretilen deyim ve atasözleri

Anlamları verilen atasözü ve deyimlerin karşılığını şıklardan bulup işaretleyiniz.

1. **Bir kimsenin görmediği veya bulamadığı bir şeyi ona sert bir tavırla göstermek** anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gözüne sokmak
- B. Gözleri yuvalarından fırlamak
- C. Gözü göz değil
- D. Bıçak kemiğe dayanmak

2. **Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak** anlamına gelen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gözüne sokmak
- B. Gözleri yuvalarından fırlamak
- C. Gözü göz değil
- D. Bıçak kemiğe dayanmak

3. **Çok ince, çok zayıf** anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gözü göz değil
- B. Çırpı gibi
- C. İncik gibi
- D. Duvar gibi

4. **Bir kimsenin oturduğu yerin durumu, onun kişiliğini belli eder** anlamına gelen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Aslan yattığı yerden belli olur.
- B. Gözleri yuvalarından fırlamak
- C. Gözü göz değil
- D. Bıçak kemiğe dayanmak

5. **Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır** anlamına gelen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gözüne sokmak
- B. Gözleri yuvalarından fırlamak
- C. Gözü göz değil
- D. Gün doğmadan neler doğar.

6. **Çekilen sıkıntı artık katlanılamayacak bir duruma gelmek** anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gözü göz değil
- B. Bıçak kemiğe dayanmak
- C. Aslan yattığı yerden belli olur.
- D. Gün doğmadan neler doğar.

7. **Gözlerini, akı çok görünecek biçimde açmak** anlamına gelen deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gözü göz değil
- B. Gözüne sokmak
- C. Gözleri yuvalarından fırlamak
- D. Gözünü almak

4. Uygulama gününde öğretilen deyimler

Sorularda verilen atasözü veya deyimlerin anlamlarını şıklardan bulup işaretleyiniz.

1. (bir şeye) can dayanmamak deyimini hangi anlama gelmektedir.

- A. Canı çıkana kadar bağırarak
- B. Canı pahasına karşı koymak
- C. Bir şey karşısında insanın dayanıklılığı elden gitmek
- D. Akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak

2. Gözlerini belertmek deyimini ne anlama gelmektedir.

- A. Gözlerini, akı çok görünecek biçimde açmak
- B. Korku, öfke ve telaşı gözlerinden belli olmak
- C. Şaşırıp kalmak
- D. Çekilen sıkıntı artık katlanılamayacak bir duruma gelmek

3. Aklını başına almak (toplamak, devşirmek) deyimini hangi anlama gelmektedir.

- A. Bir şey karşısında insanın dayanıklılığı elden gitmek
- B. Akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak
- C. Bayıldıktan sonra kendine gelmek, ayılmak
- D. Bir şey yapmaya karar vermek

4. Kafası almamak deyimini hangi anlama gelmektedir.

- A. Düşünmemek
- B. Anlayamamak, kavrayamamak
- C. Her şeyi kafaya takmamak
- D. Kafa ağrısı yapmak

5. Dize getirmek deyiminin anlamı nedir.

- A. Bir kimsenin yanına doğru sokulmak.
- B. Sıraya sokma
- C. Çok yalvarmak.
- D. Kendisine karşı geleni yenerek buyruğuna uyacak duruma sokması

6. Kafa patlatmak deyimini ne anlama gelir.

- A. Kafasını vurmak
- B. Her şeyi kafaya takmamak
- C. Kafa ağrısı yapmak
- D. Bir konu üzerinde pek çok düşünmek

7. **(birinin) dizlerine kapanmak** deyimini hangi anlama gelir.

- A. Çok yalvarmak.
- B. Yardım istemek
- C. Bir kimsenin yanına doğru sokulmak.
- D. Kendisine karşı geleni yenerek buyruğuna uyacak duruma sokması

5. Uygulama gününde öğretilen deyim ve atasözleri

Sorularda verilen atasözü veya deyimlerin anlamlarını şıklardan bulup işaretleyiniz.

1. **Tepesinin taşı atmak** deyimini ne anlama gelmektedir.

- A. Kafadan sallamak
- B. Tepeye kadar koşmak
- C. Birdenbire çok sinirlenmek.
- D. Her şeyi kafaya takmamak

2. **Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulamaz** atasözünün anlamı nedir.

- A. Ne versen alır yer
- B. Gözü doymaz ve çıkarını düşünen biridir. Bunun için her şeyi yapar. Bu yüzden başından tehlike ve bela eksik olmaz.
- C. Kuşlar özgür hayvanlardır. Tuzakların her zaman farkındadırlar.
- D. Kuşlar acıkınca hiç engel tanımaz.

3. **Dil (diller) dökmek** deyimini ne anlama gelir.

- A. İnandırmak için tatlı sözler söylemek
- B. Çok konuşmak
- C. Yalan söylemek
- D. Diline hâkim olmak

4. **Bağrına taş basmak** deyimini ne anlama gelmektedir.

- A. Kafasına taş atmak
- B. Bağrına taş basmak
- C. Acıya katlanmak
- D. Sert konuşmak

5. **Göz boyamak** deyimini ne anlama gelmektedir.

- A. Oyun oynamak
- B. Gözünü kapamak
- C. Gözcülük etmek
- D. Kandırmak

6. **(bir şey birinin) boyunu aşmak** deyimini ne anlama gelmektedir.

- A. Su insan boyunu aşacak kadar derin olmak
- B. Kişinin gücünün, yeteneğinin, yetkisinin üstünde olmak.

- C. Boyunu ölçmek
D. Büyüme

SINAV SÜRESİ 50 DAKİKADIR.

ÖĞRETMEN: YAHYA SEZEN

BAŞARILAR DİLİYORUM.

Ek 3: Diziyle İlgili Görseller

Ek 4: Aslan Ailem Dizisiyle İlgili Bilgiler

Yapım: 2017 - Türkiye

Yapım Şirketi: Es Film

Yönetmenler: Hasan Tolga PULAT ve Ömer UĞUR

Senaryo: Nergiz Herdem İNCE, Ayça MUTLUGİL, Aylin EREN, ve Yusuf Kürşad GÜRSES

Yayın Tarihi: 22 Ekim Pazar günü

Final Tarihi: 20 Mayıs 2018 Pazar günü

Kanal: TRT 1

Baba Vedat, İş adamı Tayfun OLGUN' un 30 yıl önce ona verdiği çiftlikte eşi Hatice, annesi Hayriye ve 3 oğluyla birlikte yaşamaktadır. Muhabir olan oğlu başka yerde ikamet etmektedir. Tayfun, işadamı olduğu için elinde olmasa da bazı riskli işlere adı karıştığı için yurt dışına gitmek zorunda kalır. Kızını giderken üvey anneye emanet eder. Üvey anne Burcuya sahip çıkmak yerine onu beş parasız ortada bırakır. Burcu babasının tek kalan çiftliğini bulur ve oraya gider. Gittiğinde daha önce babasının işlerinden dolayı karşısına çıkan Murat komiserle tekrar karşılaşır. Murat'ın çiftlikte yaşayan ailenin bir oğlu olduğunu öğrenir. Burcu babasının yıllar önce verdiği çiftliği bu aileden geri ister. Vedat ve Hayriye aileye çiftliğin onların olmadığını hiçbir zaman söylememiştir. Veda bu gerçeği eşinden bile yıllarca saklamıştır. Eşi Hatice bunu öğrenince çok sinirlenmiştir. Aile de şaşkındır. Bu dizi Kore'de Oyakgyo Brothers dizisinin uyarlamasıdır. TRT 1' de yayınlanan bu TV dizisi 20 Mayıs 2018 Pazar günü 31. bölümüyle ekranlara veda etti.

Ek 5: Aslan Ailem Dizisiyle İlgili Karakterler

Murat Aslan: Polis memurudur. 4 kardeşten biridir.

Burcu Olgun: Tayfun OLGUN' un kızıdır.

Hayriye Aslan: Vedat'ın annesidir.

Vedat Aslan: Aslan ailesinin babasıdır.

Hatice Aslan: Vedat'la aynı yaşta olan karısı Hatice

Gayret Aslan: Evin en büyük oğludur. Sağlıkçı olarak çalışmaktadır.

Umut Aslan: Muhabir olarak çalışmaktadır. 4 kardeşten biridir.

Mutlu Aslan: Evin en küçük oğludur, yirmi iki yaşındadır.

Tayfun Olgun: Burcu'nun basıdır. İş adamıdır.

Cem Karabağ: Komiser Murat'ın ortağıdır.